

Anglai nenori antrojo Duenkircheno

NEW YORKAS. Būtų tuščias dalykas bet kur okupuotame krante mėginti išlaipinti apie 10 britų divizijų, pareiškama, kaip United Press agentūra iš Londono praneša, tam tikruose angliu sluoksniuose ryšium su reikalavimu sudaryti antrą frontą prieš Vokietiją. Tokiam žygiui nepakaktų laivų tonazho ir, be to, jo rezultatas būtų visiškai praradimas apsiginklavimo ir naujas Duenkirchenas. Vokiečių kariuomenės daliniai Europos užimtosios srityse, kaip tam tikruose britų sluoksniuose buvo pareikšta, galėtų lengvai nugalėti angliu išvėrimo kariuomenę, nerasdami jokio reikalo iš Rytų fronto atšaukti bent vieną vokiečių karį.

PASIŪLYTA PASIKEISTI SUNKIAI SUŽEISTAISIAIS BRITŲ IR VOKIEČIŲ BELAISVIAIS

BERLIN. Atsakant į užsienų spaudos atstovų paklausimus, šandien Wilhelmstrassėje buvo konstatuota, kad iš amerikiečių pusės vėl buvo padaryta pasiūlymų Reicho vyriausybei dėl sunkiai kare sužeistų vokiečių ir angliu pasikeitimo. Esmėje tokiu pasikeitimu Berlyne domimasi, tačiau siekiama išaiškinti ryšium su tuo susijusias smulkmenas.

Rumunijos žydams uždėta tam tikra prievolė

BUKAREŠTAS. Rumunijos vyriausybė išleido dekretą, kuriuo visi pyresnio amžiaus žydai Rumunijos piličiai — vyrai ir moterys — įpareigojami per 30 dienų pristatyti valstybei pagal jų pajamų dydį nustatytą kiekį drabužių. Tas dekretas motyvuojamas tuo, kad žydai, kurie visiškai neturi atlikti karinės prievolės, turi bent prisidėti prie skubių socialinių reikalų patenkinimo.

STOCKHOLMAS. Kriminalinė policija iškviotė Švedijos komunistų partijos vadą Sven Linderothą. Jis buvo apklaustas šnipinėjimo ir sabotažo skyriuje.

Anglija prisimena Trafalgaro kautynes...

Britų karo laivyno ministerio pareiškimas

AMSTERDAMAS. Anglijos karo laivyno ministras Sir Alexanderis antradienio vakare per radiją pareiškė, kad angliu karo laivynui tenka išspręsti labai sunkų uždavinį, nes jis turi saugoti Europos pakraščius nuo Murmansko iki Dardanelų, be to, lydėti laivų vilkstines ir kontroliuoti Dominijų vandenį. Per praėjusį karą dar nebuvo galima mėtyti minų iš lėktuvų. Be to, priešas tuomet povandeninių laivų nepavartojo iš pat pradžių. Tačiau padėtis, pareiškė Alexanderis, dabar esanti geresnė, negu 1940 metais, kai Anglija buvo visiškai viena. Dabar šalia Anglijos kovoja Sovietų Sąjunga ir jai padedančios taip pat Jungtinės Valstybės. Tačiau anglai turėtų patobulinti savo apsiginklavimą, kad galėtų nukreipti didžiausią pavojų. Ministras pirmininkas ir kiti ministrai toli gražu nesą patenkinti padėtimi. Refkija statyti dar daugiau laivų. Tas pats atitinkamai refkija pasakyti ir apie angliu aviaciją bei sausumos kariuomenę, kurios turi vėl išlyginti savo nepasisekimus kontinente. Iš angliu daugiau aukų ir dar didesnių pastangų. Tauta turinti ypač padėti finansų ministeriui savo taupumu, kad būtų galima išvengti infliacijos. Nelsonas Trafalgaro dieną esąs pasakęs: „Anglija laukia“, o aš — baigė ministras — sakau, „Anglija laukia ir Anglijai refkija“.

NEW YORKAS. Kaip „New York Times“ praneša iš Londono, staiga

Vokiečių kariuomenė toliau veržiasi į Doneco baseiną

Maskva bombarduojama dieną ir naktį

VYRIAUSIOJI FIURERIO BOSTINĖ. X. 22. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša: Sovietų pramonės apygardos Doneco kašyktų srityje užėmimas vakar vokiečių ir sąjungininkų kariuomenės buvo toliau išplėstas. Į pietus nuo Briansko per valymo darbus mūsų laukuose buvo paimta 5.000 belaisvių, vienas sunkus tankas ir 56 patrankos. Kaip jau buvo atskirai pranešta, Hiumaa (Dagoė) sala paimta. Tuo būdu visos Baltijos jūroje esančios salos yra jau vokiečių rankose ir visa Baltijos erdvė yra nuo priešų išlaisvinta. Pavyzdinčiai bendradarbiaujant su karo laivyno ir karinės aviacijos junginiais, spalio 12 dieną vienai vokiečių kariuomenės pėstininkų divizijai pasisekė staiga išsikelti į salos pietinę dalį. Per 10 dienų užtrukusias atskiras kietas kovas sala buvo nuo priešų išvalyta. Į mūsų rankas pateko 3.000 belaisvių. Šešios krantų baterijos buvo sunaikintos. Tie priešų įgulos likučiai, kurie bandė jūra pasprukti, buvo karo laivyno ir karinės aviacijos vienetų sunaikinti. Sėkmingam kariuomenės persikėlimui į Baltijos salą ypatingai padėjo kariuomenės puolamųjų laivų pionieriai. Suomijos karo laivynas vokiečių jūrų jėgas veikliai parėmė.

Karinė aviacija dieną ir naktį bombardavo sovietų sostinę Maskvą. Kovoje prieš Didžiąją Britaniją stiprūs lėktuvų daliniai perėitą

naktį puolė New Castle uostą. Dokų įrengimams, sandėliams ir aprūpinimo įmonėms padaryta žymių nuostolių. Buvo pultas ir Doverio uostas. Prie La Manche krantų vokiečių lėktuvai naikintuvai numušė 11 britų lėktuvų. Vienas vokiečių lėktuvas čia dingo. Šiaurės Afrikoje vokiečių smingamieji lėktuvai tiksliai numetė bombų į britų artilerijos postus ir bunkerius prie Tobruko. Britų bombonešiai naktį į spalio 22 dieną puolė įvairias vietas Šiaurės Vokietijoje, tarp ko kito Bremeną. Bombas numetus į gyvenamąjį kvartalą, civilinių gyventojų tarpe yra užmušę ir sužeisę. Penki puolamųjų lėktuvų buvo numušti.

Sibirą užtvindė pabėgėliai iš Europinės Sov. S-gos dalies

Pirmutinieji nešdinasi žydai, norėdami iš čia pakliūti į Ameriką

SANCHAJUS. Spalio pradžioje vienas iš Tomsko į Chabiną atvykęs pabėgėlis rašo laikraštyje „Ruskoje Vremia“: Jau rugpjūčio mėnesį eilė sovietų valdžios organų buvo perkelta iš Maskvos į Tomską ir kitus Sibiro miestus. Kad būtų daugiau vietos, 40.000 senesnio amžiaus „nepageidaujamų“ rusų turėjo per 10 dienų išvykti iš Tomsko. Kadangi geležinkeliai visus negalėjo paimti, pabėgėlių tarpe buvo didelis samyšis. Išvaryti iš savo namų, jie buvo likę be pastogės ir ėmė sirgti įvairiomis užkrečiamomis ligomis. Atvykėlių iš Sovietų Sąjungos europinės dalies buvo tiek daug, kad teko statyti barakus. Didelė dalis pabėgėlių iš Maskvos — tariamai 2 milijonai — yra žydai, kas labai padidino neapykantą žydams. Sibire siaučia nusikaltimai, o taip pat spekuliacija maisto produktais ir kasdieninio vartojimo prekėmis. Nuotaikos Sibiro gyventojų tarpe esančios labai pesimistiškos. Nebeturima pasitikėjimo sovietų armija ir valdžios santvarka. Keliaudamas per Sibirą rugsėjo mėnesio viduryje, minėtas pabėgėlis Krasnojarske matė tokį pat vaizdą, kaip

Tomske. Net Irkuckas pilnas pabėgėlių žydų, kurie tikisi pro Vladivostoką išvykti į Jungtines Valstybes. Traukiniai Sibire reguliariai nekursuoja. Stotyse nebegalima nieko nusipirkti. „Buvo galima pastebėti, rašoma straipsnio gale, didėjantį liaudies pasipiktinimą, kurį valdžios organai vos bėpajėgė suvaldyti net aštriausiomis priemonėmis“.

Ukrainiečiai dėkoja už išlaisvinimą. KIEJEVAS. Umanio miesto piličiai vietiniame miesto teatre suruošė iškilmingą mitingą padėkoti vokiečiams už miesto išlaisvinimą. Į mitingą buvo atsilankęs vienas vokiečių generolas, Umanio miesto

Ukrainiečiai dėkoja už išlaisvinimą

Ukrainiečiai dėkoja už išlaisvinimą. KIEJEVAS. Umanio miesto piličiai vietiniame miesto teatre suruošė iškilmingą mitingą padėkoti vokiečiams už miesto išlaisvinimą. Į mitingą buvo atsilankęs vienas vokiečių generolas, Umanio miesto

Ukrainiečiai dėkoja už išlaisvinimą. KIEJEVAS. Umanio miesto piličiai vietiniame miesto teatre suruošė iškilmingą mitingą padėkoti vokiečiams už miesto išlaisvinimą. Į mitingą buvo atsilankęs vienas vokiečių generolas, Umanio miesto

Kaip eina Vokietijos karo finansavimas

BERLIN. Vokietijos darbo fronto gauobmaennerių ir specialybių vadovų suvažiavime, kalbėdamas apie maitinimo padėti trečiaisiais karo metais, Reicho maitinimo ministerijos valstybės sekretorius Backe pareiškė, kad nuo to laiko, kai vokiečių ginkluotosios pajėgos užėmė įvairius kraštus, Vokietijai pavyko pakelti žemės ūkio produkciją ne tik pačioje Vokietijoje, bet ir kitose Europos valstybėse. Toliau valstybės

sekretorius konstatavo, kad ir ateityje Anglijos noras Vokietiją išmarinti badu pasmerktas nepasisekimui. Vokiečių Reicho banko vicepirmininkas Lange apžvelgė Vokietijos karo finansavimą. Tuo tarpu, kai didžiojo karo metu mokėdais ir viešosiomis rinkliavomis buvo padengiama mažiau kaip 10% karo išlaidų, šiame kare, pasak Langės, einamosios paprastos Reicho pajamos padengė beveik 50% išlaidų. Tačiau, pareiškė Reicho banko vicepirmininkas, vokiečių karo finansavimas yra sveikas, nes likusioji karo išlaidų dalis padengiama, realizuojant valstybines obligacijas. Čia karo finansavimo naudon eina tai, kad Vokietija kasmet turi daugiau kaip 100 milijardų RM pajamų, o per didį karą kasmet jų turėję tik 50 milijardų markių. Vis vien, kokios išlaidos susidarytų karo reikalams, Vokietijos valiuta lieka pastovi.

nis praneša, dalyvavo taip pat pasiuntinys Clodius, kuris šiuo metu vieši Romoje.

BUKAREŠTAS. Rumunų karo lauko teismas Kišeneve nusmerkė mirti 16 vienos bolševikinės teroristų grupės narių. Jie mėgino atgauti Besarabijoje vykdyti sabotažo veiksmus. Sprendimas jau įvykdytas.

Pulk. Lützas sužeidžiamas antrą kartą

BERLIN. Fiureris suteikė sunkiai sužeistam vieno pėstininko pulko vadui, pulkininkui grafiui von Lützowui, ažuolo lapus prie Geležinio Kryžiaus Riterio Kryžiaus. Pulkininkas von Lützowas, kuris per šį karą sužeidžiamas antrą kartą, šį aukštą pasižymėjimo ženklą gavo kaip 37-asis vokiečių karvys.

VASINGTONAS. Senato biudžeto komisija pritarė atstovų rūmų jau priimtą pasiūlymą suteikti Anglijai pagalbą šešių milijardų dolerių sumai. Dabar pasiūlymas perduotas apsvarstyti senato plenumui.

Ir respublikonai nori pūsti į Rooseveltą dūda

NEW YORKAS. Daugiau kaip 100 respublikonų partijos narių su Wendell Willkie priešakyje respublikonų partijos kongreso nariams pasiuntė raštą, kuriame reikalaujama panaikinti neutralumo įstatymą.

NEW YORKAS. New Yorko laivinkystės sluoksniui praneša apie didelio britų 8.030 tonų talpos motorinio tanklaivio „Auris“ nusikandimą šiaurinėje Atlanto vandenyne dalyje. Tas tanklaivis su Jung-

tinų Valstybių nafta plaukė į Angliją.

BERNAS. Iš St. Galleno muziejais dingo vienas veringas vokiečių menininko Karl Spitzwego paveikslas „Pasivaikščiavimas“. Rėmai, į kurį buvo įdėtas paveikslas, palikti.

PARYŽIUS. Paryžiaus ypatingasis teismas nubaudė 20 komunistų didelėmis sunkių darbų kalėjimo arba paprasto kalėjimo bausmėmis.

ROMA. Šios dienos pasitarimuose tarp Reicho ministerio Dr. Funko ir italų užsienų prekybos ministerio Riccardio, kaip Stefa-

Prie Odesos sučiuptas vienas iš svarbiausių GPU vadų

BUKAREŠTAS. Vienam rumunų kapitoniui pavyko, prieš paimant Odesą, rumunų fronto užnugaryje sulmti vieną svarbiausių GPU vadų, apdovanotą „Raudonosios Žvaigždės“ ordinu — aukščiausiu sovietų pasižymėjimo ženklu — Juriu Korotkovą. Korotkovas, kuris jau anksčiau ilgokai buvo gyvenęs Rumunijoje ir čia kelis kartus buvo nubaustas kaip komunistinės propagandos organizatorius, ir šį kartą gavo uždavinį darvi demoralizuojančią įtaką ir ruošti sabotažo veiksmus užfrontėje, Rumunijos gyventojų tarpe. Kaip jis pats po jo suėmimo pasisakė, rugsėjo pradžioje jis iš savo GPU įgaliotinio prie 9-sios sovietų armijos štabo pareigų buvo perkeltas į Odesą. Iš čia įgulos viršininkas kontradmirolas Jukovas jį pasiunė į Rumuniją, kur jis ir buvo sulaukytas, dar nespėjęs įvykdyti savo uždavinį. Bolševikinės okupacijos Besarabijoje metu Korotkovas, kuris buvo bolševikinės Moldavijos respublikos aukščiausiosios tarybos narys, buvo žinomas kaip svarbiausias teroro organizatorius, kurio pagalba GPU tramdė tautiškai susipratusių Besarabijos rumunus.

TARP MEKSIKOS IR ANGLIJOS ATSTATOMI NUTRAUKTI DIPLOMATINIAI SANTYKIAI

MEKSIKO. Oficialiai buvo pranešta, kad nuo spalio 22 d. atstatomi 1938 m. pavasarį nutraukti diplomatiniai santykiai tarp Anglijos ir Meksikos. Netrukus bus praneštos abiejų kraštų pasiuntinių pavardės. Diplomatiniai santykiai tarp abiejų kraštų buvo tada nutraukti dėl užsienų kraštų naftos bendrovėlių nusavinimo Meksikos valstybėje.

Esą Atlante nuskandinti du Amerikos laivai

NEW YORKAS. Didelėmis antraštelėmis Rooseveltą vedamos karo propagandos dvasioje spauda skelbia užsienų reikalų ministerijos pranešimus, esą Atlanto vandenyne nuskandintas buvęs danų, paskui Jungtinių Valstybių konfliktuotas ir su Panamos vėliava plaukęs krovinių laivas „Boldventure“ ir Jungtinių Valstybių krovinių laivas „Lehigh“.

SANCHAJUS. Žinomis iš Manilos, Filipinų vyriausybė nuo spalio 22 d. uždraudė į Japoniją išgabenti geležį ir pileną.

Karas ir prieš Sovietų S-gos ūkį jau nulemtas

Ko bolševikų karo ūkis neteko per 4 karo mėnesius

BERLIN. Čionykščiuose kariuose sluoksniuose pabrėžiami tie nuostoliai, kurių iki šiolė turėjo Sovietų Sąjungos karo ūkis. Užėmus Krivoj Rogą, sovietai neteko 19 milijonų tonų arba 61% visos savo geležies rūdos, kas turi juo didesnę reikšmę, kad abu pagrindiniai sovietų sunkiosios pramonės centrai, Dniepro sritis ir Doneco baseinas, rėmėsi ta rūda, tad tuo pačiu ir buvo praktikoje sutrikyta sunkiosios pramonės gamyba dar sovietų rankose esančioje Doneco baseino dalyje. Kitas sunkus nuostolis sovietų geležies ir plieno pramonei yra Nikopolio mangano srities užėmimas, sritis, iš kurios buvo gaunama ne mažiau kaip 35% visos Sovietų Sąjungos mangano rūdos. Čionykščiu karinių sluoksnių nuomone, didelę reikšmę sovietų ginklavimosi pajėgumui, ypač lėktuvų gamybai, turi netekimas netoli Tichvino, į pietų rytus nuo Leningrado, esančių bokšto klotų, iš kurių gaunama 75% viso rusų bokšto. Atkirtus Koles pusiasalį ir Sovietų Kareliją, sovietai neteko svarbių fosfatų klotų. Sėkmingas Murmansko geležinkelio į pietryčius nuo Murmansko ir prie Kandalakšos bombardavimas, kaip čia pareiškė, padarė neįmanoma tuos fosfatus per Murmanską ir paskui toliau per Šiaurės Ledjūrį gabenti į Archangelską.

Ryšium su sunkiais nuostoliais žaliavomis apsirūpinimo srityje gerai nusimanančiuose čionykščiuose sluoksniuose, visų pirma, nurodoma ir užimtosios ar apsuptosios srityse esančias pramonės jėgas, kurių netekimo Sovietų Sąjungos ginklavimosi pajėgumas iš viso negali nieku pakeisti. Prie to ypač priskaičiuojamas netekimas abiejų svarbių sovietų aliuminijaus kombinatų, Volchovo gamyklų prie Leningrado ir Zaporožės kombinato, kuriame iki šiol buvo pagaminama 75—80% visos sovietų aliuminijaus produkcijos. Tačiau sovietų lėktuvų gamyba yra įmanoma tik ribota dar ir dėl to, kad, neskaityt užėmimo ir apsupimo milžiniškų sričių, kuriose yra dideli aviacijos fabrikai, likusius didžiulius lėktuvų fabrikus gali pasiekti vokiečių bombonešiai. Vien tik Maskvos srityje yra lygiai 50% sovietų aviacijos pramonės. Taip pat ir Leningrado apsupimas bolševikams reiškia skaudų smūgį, ypač laivų statymo atžvilgiu, nes Leningrado laivų statyklose buvo pastatydinama 50% visų Sovietų Sąjungoje pastatomųjų laivų. Taigi, čionykščiu karinių sluoksnių nuomone, į sovietų ginklavimosi pramonę buvo skaudžiai pataikyta ne vien tik dėl tiesioginio netekimo gamybos vietų ir žaliavų išgavimo vietovių, bet ir ypač dėl to, kad likusius svarbiuosius europinės Sovietų Rusijos ginklavimosi centrus šiandien gali lengvai pasiekti vokiečių oro pajėgos. Čia ypač įskaitoma Maskva, Doneco sritis, Čarkovas, sritis aplink Tulą, Gorkis ir Stalingradas. Apskritai, čionykščiuose kompetinguose sluoksniuose Sovietų Sąjungos karo ūkio padėtis dabar yra ver-

tinama taip: jei bolševikai dabar turėtų visą taikos laiko ginklavimosi pajėgumą, reikėtų eilės metų iki šiol patirtiems jų kariuomenės nuostoliams išlyginti. Viltis, kad angli amerikiečių parama būtų galima išlyginti ne tik nuostolius, bet ir pagreitinti sovietų ginklavimosi tempą, lyginant jį su taikos metu tempu, čionykščiuose sluoksniuose yra laikoma pliuskiavimu. Berlyno karinių sluoksnių nuomone, ir karo ūkio atžvilgiu karas su Sovietų Sąjunga yra jau Reicho naudai nulemtas.

mo okupacinių valdžios organų atžvilgiu ir taip pat buvo raginama padėti susekti ir sulimti nusikaltėlius ir jų padėjėjus.

PARYŽIUS. Iš kompetingų sluoksnių pranešama: kad nubausytų už vokiečių lauko komendantūros Nantes vedėjo nužudymą ir atgrasytų nuo panašių prasikaltimų. Prancūzijoje esančių karinių jėgų vadas įsakė pirmiausiai sušaudyti 50 įkaitų. Tuo atveju, jei žudikas nebus sučiuptas iki spalio 23 dienos, tai, atsižvelgiant į piktadarę sunkumą, bus sušaudyti kiti 50 įkaitų. Prancūzų sąjaugos ieškojimą remia visomis jėgomis. Yra viltis, kad laiku pasiseks surasti žudiką ir jo skatintojus. Tuo būdu pakaks jau pavartotų priemonių, kad atgrasytų nuo panašių žemų prasikaltimų kursytojus.

PARYŽIUS. Maršalas Peainas ir admiralas Darlanas šiandien pietumis per prancūzų radiją pasiskaitė atsšaukimą į okupuotuosius srities gyvenojus, kuriame ryšium su pasišalinimais prieš vokiečių karininkus buvo raginama lojal-

Žinios iš Rytų fronto

BERLIN. X. 22. Spačio 21 d. vokiečių kovos lėktuvai, puldami sovietų aerodromus Rytų fronto pietinėje dalyje, kaip DNB patyrė, sunaikino daug anų žemės buvusių lėktuvų. Čarkovo ir Vorosilovo srityje buvo padėgti ir kone sunaikinti aštuoni pilnai prikrauti transporto traukiniai, trys kiti traukiniai, šeši garvežiai, daugiau kaip 100 vagonų ir skysto kuro sandėlis. Puolanų sovietų kariuomenės sambūrius, sovietams vėl padaryta sunkių kruvinų nuostolių. Karo medžiagos tarpe buvo sunaikinta 160 sunkvežimių, 90 vežimų ir daug šarvuotųjų, kurie kaip tik turėjo būti panaudoti. Fronte prieš Maskvą puolė smingamieji kovos lėktuvai tankų sambūrius svarbiose žygiavimo linijose, juos privertė susigrūsti ir tuo būdu sovietams sutrukdė priešpūlius. Į daugelį geležinkelio linijų toje srityje buvo tiesiai pataikyti ir buvo sėkmingai bombarduoti 17 transporto traukiniai. Du tų traukinių buvo visiškai sunaikinti. Vokiečių kovos lėktuvų daliniai spalio 21 d. sėkmingai puolė sovietų sostinę Maskvą. Daugybė sprogstamųjų ir padegamųjų bombų pataikė į svarbius karinius sostinės taikinius. Taip pat ir naktį į spalio 22 d. vokiečių kovos lėktuvai daug kartų puolė Maskvą ir, numatytoje srityje gerai pataikius bomboms, padarė didelių sunaikinimų. Skrisdami atgal, vokiečių lakūnai pasiebė didelius gaisrus.

BERLIN. X. 22. Iš atitinkamų karinių sluoksnių DNB patiria: vienas vokiečių korpas persekiodamas sprunkantį toliau priešą, Rytų fronto pietų ruože, nuo spalio 18 dienos padarė jam didelių nuostolių. Per 4 persekiojamųjų mūšių dienas šio vokiečių korpo dalys paėmė ir nelaisvę 6.000 bolševikų. Buvo pagrobta 14 sovietų patrankų ir šimtai sunkiųjų pėsčiųninkų ginklų. Be to, bolševikai neteko 7 šarvuotųjų, kuriuos sunaikino puolantieji vokiečių kariuomenės daliniai. Vokiečių priešlėkūvinių artilerija šio korpo srityje numušė 9 lėktuvus.

Šiauriniame Rytų fronto ruože vokiečių kariuomenė spalio 21 dieną sėkmingai atmušė kelias sovietų pastangas persikeiti per Nevos upę ir padarė bolševikams sunkių nuostolių. Lygiai taip pat, baigėsi ir Leningrade uždarytos sovietų kariuomenės bandymas praslaužti. Ir čia bolševikams padarė didelių nuostolių vokiečių ginklai.

BERLIN. Įskridus trims britų bombonešiams į Danijos pajūrio sritį, vokiečių zenitinė artilerija numušė vieną lėktuvą. Šiandien popiet du angli naikintuvai buvo įskridę į Cherbourgo sritį. Zenitinė artilerija vieną naikintuvą numušė.

Nužudytas Nantes miesto komendantas

Prancūzų spauda griežčiausiais žodžiais smerkia šį banditišką teroristų aktą

PARYŽIUS. Visa spauda griežtais žodžiais smerkia Nantes komendanto nužudymą. Savo komentaruose laikraščiai nurodo, kad šio prasikaltimo kaltininkai yra Londone ir Maskvoje. Tokiais užpuolimais, kaip pabrėžia laikraščiai, norima pakenkti prieš metus Montoire sudarytam vokiečių — prancūzų susitarimui.

„Matin“ rašo, kad užsieniui tarpyboje esantieji banditai siekia sukludyti vokiečių — prancūzų santykiams. Dėl šio teroristinio akto imtosios keršijimo priemonės paliesiančios visus gyventojus. Už tai yra svarbu, kad ir prancūzai ir vokiečiai bendradarbiautų surasti žudikus, ir pirmiausiai aptikti kurstytojus.

„Petite Parisien“ konstatuoja, kad Nantes atentatas yra bailesnis ir žemesnis už visus iki šiol buvusius. Nantes gyventojai jau yra dažnai patyrę, kad nužudytas lauko komendantas yra daręs viską, kad šiais trūkumu laikais sušvelnintų neišvengiamą kietumą. Tas faktas, kad Paryžiuje teroristiniai aktai griežtų priemonių pasekmėje yra lūkesi, turi būti pamoka. „Au'ourd'hui“ pareiškia, kad Nantes žudynė yra pasipiktinęs visas kraštas.

„Oeuvre“ pažymi, kad prasikaltėliai turi būti aptikti ir kad prancūzų gyventojai pagelidauja, kad Nantes būtų gražinta ramybei.

PARYŽIUS. Nužudžius vokiečių Nantes feldkomendantūros vedėją, karinis viršininkas Prancūzijoje nustatė griežtas represalijų priemones ir paskyrė aukštą atly-

ginimą už kaltininkų suradimą. Jei nusikaltėliai iki spalio 23 d. vidurnakčio nebus surasti, bus imtasi tolesnių represalijų priemonių. Loire žemupio srities prefektas savo atšaukime ko griežčiausiai pasmerkia tą niekšingą darbą ir nurodo ypač į tai, kad, maršalo Petaino nuomone, prancūzams nedera, pasinaudojant tamsa, užpulti kareivius arba karininkus, kurie atlieka tik savo uždavinius. Nantes burmistras iš savo pusės atsšaukime ragina savo piliečius prisidėti prie nusikaltėlių suradimo.

PARYŽIUS. Maršalas Peainas ir admiralas Darlanas šiandien pietumis per prancūzų radiją pasiskaitė atsšaukimą į okupuotuosius srities gyvenojus, kuriame ryšium su pasišalinimais prieš vokiečių karininkus buvo raginama lojal-

Hiumaa sala buvo užimta ir per Pasaulinį Karą

BERLIN. Dėl salos Hiumaa paėmimo DNB patiria: Hiumaa sala, kurią paėmė vokiečių kariuomenė, jau kartą buvo užimta vokiečių kariuomenės per Pasaulinį karą. Nuo Saaremos salos, kuri yra į pietus nuo Hiumaa, ją skiria Poelasundas. Hiumaa yra 905 kvadratinų km. dydžio, ir tuo būdu yra pussantro karto didesnis už Bornholmą ir apie pusę mažesnis už Saaremą. Sala, kurioje gyvena apie 60.000 estų, iki 1940 metų priklausė Estijai. Tiltą į žemyną jai sudaro 88 kvadratinų km. sala Worms. Joje dar šiandien gyvena 2.400 švedų, kurie prisimena,

kad kadaise ši erdvė priklausė Skandinavų karalystei ir buvo karliu su baltų vokiečiais kolonizuota. Šioje saloje gyvena dar apie 100 estų. Pramonės Hiumaa ir Wormso saloje kaip ir nėra, bet už tai jos turi didelę strateginę reikšmę. Šios salos gina priėjimą prie Suomijos įlankos.

SUSITUOKĖ JAUNIAUSIAS JAPONIJOS IMPERATORIAUS BROLIS

TOKIO. Trečiądienio rytą imperatoriaus rūmuose įvyko iškilmingos jauniausiojo imperatoriaus bro-

lio 27 metų amžiaus princo Takahito Mikasa sutuoktuvės su vikontu Masanari Takagi antrąja 19 metų amžiaus dukterimi Juljiko Takagi. Saliutu iš imperatoriaus rūmų gyventojams buvo paskelbta apie įvykusias sutuoktuves. Ministeris pirmininkas generolas Tojo, vyriausybės nariai ir daug kitų vadovaujančių asmenų atsilankė imperatoriaus rūmuose, linkėdami jaunajai susituokusiai porai laimės.

OSLO. Reicho ministeris Rustas šiandien apie pietus atidarė Oslo amatų rūmų parodą „Vokiečių mokyklinis auklėjimas ir amatininkų paruošimas“.

Pulkininkas J. Petraitis

Kaip jie mus sušaudė

47

Visi vyrai, kaip vienas, lyg karinę komandą vykdydami, suklaupė ant kelių ir meldėsi, tyliai, bet karštai meldėsi, su ašaromis akyse. Kuniogui Pranui kalbant nuodėmių atleidimo maldą taip pat ašaros per skruostus byrėjo. Čia buvo įvairiausių profesijų žmonių: teisininkų, gydytojų, mokslininkų, karininkų ir k. Niekas nesigailėjo, kad tiki į Dievą — visi tik džiaugėsi, kad yra Dievas, nes šią valandą mes nieko kito nebeturėjome, kaip tik vieną Dievą. Dabar tik Dievas mūsų Gelbėtojas ir Tvirtybė!

Mums pasimeldus, tur būt, nepraslinko ir penkiolikos minučių, kai išgirdome smarkų sirenų staugimą ir zenitinių patrankų šaudymą. Nors mūsų kameros langai gan aukštai virš mūsų galvų, bet buvo aiškiai matyti miesto namų stogai ir fabrikų dumtraukiai, nes Minsko kalėjimas stovi ant kalno, miesto pakraštyje. Tik pro langą dešinėje kameros puostebėti mums kiek trukdė didžiulis topolis ir sargybinio bokštelis su sargybinium. Pamatėm ir atskrendančius vokiečių lėktuvus, kurių buvo labai daug. Spėliojome, kad jų galėjo būti arti pusanthro šimto. Na, ir pradėjo mušti, bombuoti, kad, rodos, visas pragaras atsistojo ant kojų, be jokios atvan-

gos visuose miesto rajonuose buvo girdėti baisiausi sprogimai. Tuojuo visuose miesto dalyse pakilo juodų dūmų ištisi debesys. Mes visi prisiglaudėme prie orinės sienos, kad lėkdamos kulkos ir bombų skeveldros pro langus į mus nepataikytų. Bolševikų zenitiniai pabūklai buvo kalėjimo kieme ir aplink kalėjimą išstatyti. Jie taip pat pasiutusiai šaudė. Šaudė kulkosvaidžiais ir sargybiniai iš bokštelių. Išgirdom smarkų krantančių bombų švilpimą ir sprogimą čia pat prie kalėjimo. Tik staiga čia pat už mūsų sienos švilptelėjo ir baisiausia trenksmu sprogo viena bomba, kad net mūsų kameros sienos smarkiai sudrebėjo ir nuo lubų stori tinko šmotai nukrito. Po to tuč tuojau ir kitas toks pat smūgis kitos sienos pusėj, kur mūsų durys. Iš mūsų tarpdurio iškrito didžiuliai mūro gabalai su plytomis, kad prie durų nebebuvo galima laisvai prieiti. Tuo pat metu mūsų kameroje smarkiai pakvipo pirokselino dūmais.

Siek tiek apimus bombardavimui emėm daužyti į duris ir šaukti prižiūrėtoją, kad leistų išnešti iš kameros mūrų griuvėsius. Į mūsų šaukimą niekas neatsiliepė. Taip mes bergždžiai šaukėme dar kelis kartus, bet nieko nesulaukėme liovėmės šaukti. Tik po poros valandų laiko išgirdom už mūsų durų kažin ką kasant ir kapojant. Pagaliau brakstelėjo raktas duryse ir jos tiek prasivėrė, kad žmogus galėtų išeiti. Liepė mums visiems po vieną išeiti iš kameros. Bet ką mes pamatėme koridorium eidami, tai mus net šurpas ir plaukai ant galvos pasišaušė. Dabar mes tik pamatėm, kur krito ir sprogo tos dvi bombos, nuo kurių mūsų kameros sienos taip smarkiai sudrebėjo ir pakvipo pi-

rokselino dūmais. Mes po vieną vos išlindom pro duris ir beveik rėplomis koridorium kopėm per griuvėsius. Čia padarytas visas chaosas. Šioj dviejų aukštų priešakinėj kalėjimo dalyje nuo stogo iki žemės viskas sugriauta ir sumaišyta, liko tik didžiulė krūva plytų, akmenų, lentgalių ir suraiytų geležų. Kaip mūsų kamera atlaikė tokius smūgius — negalime suprasti, kad net visas kalėjimo kiemas griuvėsiais užverstas, per kuriuos sunku pereiti. Pirmoji bomba, pataikiusi į stogą, pramušė antrojo aukšto lubas, grindis ir nukritusi kalėjimo raštinėje, sprogo. Ji sugriovė raštinės lubas, sienas ir grindis, sudraikė spintose sukrautas visas kalinių bylas, užmušė kalėjimo viršininko padėjėją ir devynius enkavedistus, tik paliko vieną sveiką mūsų kameros sieną, griuvėsiais ją užvertusi. Jei ji būtų kritusi bent vienu metru arčiau į mūsų pusę, būtų po tokiais pat griuvėsiais, kaip raštinėje, likę gulėti aštuoniasdešimts trys mūsų lavonai.

Kita bomba sprogo tik kameroj, kurioj prieš pusvalandį mes visi buvom suvesti ir galėjom pasilikti joje, bet kalėjimo tarnautojai kažin kodėl nutarė perversi mus čia pat į priešakinę kamerą, tuojau už koridoriaus sienos. Ši kamera ir koridorius taip pat buvo visiškai sugriauti ir mūsų kameros kita siena buvo užgriauta. Nuo tos bombos smarkaus sprogimo tik mūsų kameros viduje tarpdurio mūras nukentėjo. Jei ta bomba būtų kritusi bent pusę metro arčiau mūsų kameros, mūsų kamera taip pat būtų buvusi sugriauta ir mes būtume likę gulėti po labai storų senovės kalėjimo mūro griuvėsių krūva. (B. d.)

MŪSŲ TAUTOS ROMUVA

20 METŲ KARO MUZIEJUI

Stemet Muziejui suėjo dvidešimt metų. Muziejaus organizatorius ir šeimininkas yra gen. Nagius, kuriam vadovaujant muziejus iš paprastos corkvelės išaugo į imponantišką rūmus.

Prie įėjimo, lyg sargai, du liūtai. Viduje tuojau atkreipia dėmesį apie pustrčio metro aukščio didžiojo Lietuvos kunigaikščio Vytauto statula. Stovi pasirėmęs kardu ir, rodos, stebi kiekvieną įeinantį. Netoliese grasi nandai žvelgia viduramžių patrankų vamzžiais. Vienoje 1602 m. patrankoje įrašyta:

„Aš, Meluzina, duodu garsą ir vaidus vainikuojų garbe“.

Ant sienos kabo didžiulis meniškasis paveikslas, vaizduojantis Vytauto dukters Sofijos sūnaus Vosiiliaus I vestuves. Paveikslas tapytas 1861 m. Kitoje sienoje dar didesnis paveikslas — Vytautas prie Naugarduko. Tų laikų petingai didžiabaržiai rusai, įrodydami savo nuolankumą Vytautui, išklika brangių dovanių. Gretima paveiksle mūsų mylimas Kestutis rengia sūnų Vytautą kariškais drabužiais.

Viršuje, padėdamas Lietuvos karaliumi Mindaugu, iškabinti visų Lietuvos valdovų paveikslai. Vieni iš jų valdovų Lietuva buvo iškėlę iki aukščiausios galybės, o kiti gi — susmukdė ją.

Didingas Vytauto priešaiškos paveikslas. Abu su Kestučiu iškėlė kardus; Kestutis priekyje visų karių išėjo ir atsukęs į Vytautą, kaip teisėjas ir liudininkas.

Didžiojoje salėje Nepriklausomybės kovų vaizdai su kariuomenės daliniais, senos vėliavos, sutartys, derybos ir t. t. Čia pa-vaizduota su visomis smulkmenomis kovos dėl laisvės. Tai gausiausias paveikslais skyrius.

Gretimoje salėje įrengtas Napoleono kampselis. Čia sudėti Napoleono naudoti daiktai: stalas, kėdė, jo kardas, o sienoje pakabinoti paveikslai, vaizduojantys Lietuvos autonomijos suteikimą ir matyti tų laikų lietuvių karių uniformos.

Ginklų skyrius. Čia pamatysite mūsų šaunamojo ginklo evoliuciją.

nuo primityviškiausios „berdankos“ iki šių dienų modernių ginklų. Viduramžių kariai, apkauštyti šarvais, kaip šmėklos baisūs, stovi nejudėdami. Taip apšarvuoti tik raiti gali kariauti, nes kitaip būtų sunku su šarvais judėti.

Įdomus dievo Kovo paveikslas. Jis joja įžabotu grandine keistu gyvuliu, pats nuogas, žlailis plaukais, žiaurus, rankoje trižarė šakė, aplink žaibuoją, o „žirgas“ leidžia visu smarkumu.

Atskirame kambaryje natūraliai atvaizduota Dariaus ir Girėno

avarija. Po stiklo sudužęs lėktuvas, nulaužta pušis Soldino miške. Toliau narsiųjų lakūnų daiktai, kompasas, žemėlapis, laiškai ir visa apranga.

Kitame skyriuje mūsų aviacijos užuomazga. Visi modeliai, Anbo įvairūs tipai, mokomieji lėktuvai, tai vis gen. Gustaičio „vaikai“.

Raudonojo teroro kampselis šurpu nekredžia lankytoją, nes įspūdiškai per daug gyvi tebėra mūsų atmintyje. Kairėje durų pusėje paveikslas — Raudonoji armija taikos metu. Kareiviai atrodo lyg

girti, paraduoja šaukdami ir mosikuodami ginklais, o „tėvas“ priima parada stovėdamas rogėse. Tai bolševikų paliktas reprezentacinis paveikslas. Kitas paveikslas — Raudonoji armija kovos metu. Deja, jos nematyt, tik palikta amunicija liudija, kad čia „nepabedimijos“ būta.

Baisus dail. Z. Petravičiaus paveikslas: „Raudonasis Maras Lietuvoje 1940-41 m.“. Giltinių gretos eina Lietuvos laukais, o jaunuose vienliša lietuvių verkia. Kampe dvidešimt devintojo kopo lietuvių karių vėliava.

Afganistano pasiaiškinimas

Iš Afganistano išsiųsti visi Vokietijos ir Italijos piliečiai

ROMA. Stefani agentūros žiniomis iš Kabulo, Afganistano užsienio reikalų ministerijos generalinis direktorius padarė per radiją pareiškimą dėl Vokietijos ir Italijos piliečių išvykimo iš Afganistano. Pabrėžęs, kad Afganistano vyriausybė iki šiol padarė visa, kad išlaikytų savo neutralumą ir draugiškus santykius su kaimyniniais kraštais, jis pranešė, kad anglų ir indų spauda nuo karo pradžios nuolat tvirtino, kad susidaras „pavojus“ dėl tam tikro skaičiaus vokiečių buvimo Afganistane. Anglijos vyriausybė padarė Kabule net demaršus šia prasme. Nors vyriausybės priemonės buvo visiškai pakankamos šiam reikalui sutvarkyti, tačiau, deja, anglų spaudos ir vyriausybės laikysena nepasikeitė. Spalio 17 ir 19 d. d. Anglijos ir Sovietų Sąjungos ambasadoriai pareikalavo galy gale iš ministerio pirminko, kad būtų išstremti ir išgabenti į Vokietiją bei Italiją tų kraštų piliečiai, išskyrus Vokietijos ir Italijos pasiuntinybes ir diplomatinį personalą, o taip pat, kad Vokietijos ir Italijos pilie-

čiams būtų užtikrintas laisvas pravažiavimas į kuria nors pasiekiamą neutralią valstybę. Afganistano ministerių taryba, nors ir laikydama šį reikalavimą nepagrįstu, siekdama pašalinti bet kokį pagrindą nesupratimams, sutiko užtikrinti Vokietijos ir Italijos piliečiams laisva pravažiavimą pro Indiją ir Iraką į Turkiją. „Neabejotina, — pareiškė toliau

užsienio reikalų ministerijos atstovas — kad vokiečių ir italų iškelavimas Afganistano vyriausybei buvo labai nemalonus ir kad jis pakenks krašto pramonės reikalams. Tačiau vyriausybė jam pritarė, norėdama pašalinti bet kurį prieštaravimų motyvą ir aiškiai parodyti, kad Afganistanas tebesilaiko savo taikos ir neutralumo politikos“.

Per savaitę paskandinta 126.500 tonų anglų laivų

BERLIN. Vokiečių karo laivyno kova prieš anglų tiekimo laivyną per praėjusią savaitę, nuo spalio 12 iki 18 d., buvo labai sėkminga. Anglai šią savaitę neteko dėl vokiečių povandeninių laivų veiklos viso 18 prekybos laivų, bendros 101.00 tonų talpos, be to, trijų naikintojų ir vieno apsaugos laivo. Pridėjus čia nuostolius, kuriuos anglų prekybos laivynkystei tuo pat laikotarpiu padarė vokiečių aviacija, nuskandindama viso 25.500 tonų talpos laivų ir be to, vieną didelį nežino-

mo tonažo prekybos laivą, anglų nuostoliai prekybos laivų tonažu vien šią savaitę siekia mažiausia 126.500 tonų. Vokiečių karo laivynas taip pat planingai tęsė Anglijos uostų minavimą. Jo artilerija aiškiai sėkmingai apšaudė uostų įrengimus Doveryje ir numušė keletą anglų lėktuvų Lamanše.

Rytuose vokiečių karo laivynas tęsė toliau minų gaudymo darbą Juodojoje jūroje ir Suomų jlankeje, padėdamas taip pat savo artilerija kariuomenei ir aviacijai.

Paskutinės bolševikų dienos Panevėžyje

ANT. KILIUKAS

(Tęsinys iš Nr. 99).
Birželio 25 d. Apie 11 val. prie mūsų kaimyno R. privažiavo sunkvežimis ir Panevėžio eskadrilės vadas kpt. Korotkovas pradėjo kraustyti į jį savo daiktus. Priekrovė kupina, nors atvažiuo veik tušiomis. Tik planino palmti negalėjo. Susėdo jo žmona, duklė Vyka ir komsomolcas Genka, visai nusimynę. Pirmą karą dieną jis buvo labai karalingai nustelkęs ir grasiavo vokiečiams; tuomet jis padėjo mums maskuoti mūsų apkašą, iš kažkur atgabendamas įvairiausių daiktų: durų, lentų, medžių šakų, žolės. Bet jau vakar dieną jo nuotalka buvo labai bloga.

— Otec ranen, materi net, Vyka oriot, prisluga ubiežala! — guodėsi i mūsų sodą atėjęs.
Sumaniau, kažkieno patartas, apsirūpinti druska ir žibalu. Vienam kooperatyve žadėjo „Lietūdio“ sandėlo žibalo atvežti, tai paikau tenai skardine, prižadėdamas po dviejų valandų nuvykti atsargų palmti. Tačiau vykti pabijojau. Miesto nuotalka baugino. Kažkokia tyla, pavieniu bolš. kareivių vėžlinėjimas gatvėmis su atkištais šautuvais, sunkvežimių greitas važinėjimas gatvėmis irgi su atkištais i žmones šautuvais — klaidus vaizdas.

Ilgiausias žydų virtinės su mantą i geležinkelio stotį vyksta. Su seniais, su vaikais, su ryšuliais. Ilgai nusidriekusi norinčių pabėgti procesija.

Mieste gandų gandai: čia partizanai bolševikus apšaudė, kitur sulaukė bėgančiųjų komandirų ešalonus... Kupiškėje stotis sudaužyta. Švenčionėliuose švečiamųjų ešalonai su sprogdintais ir t. t. Iš kitur atvažiuojantį tokias pat kalbas apie Panevėžį girdėję ir stebisi, kad miestas tebėra vietoje ir mažai nukentėjęs.

„Miesto“ ir „Lietūdio“ sandėlių pusėje didžiuliais gaisrais: padegti benzino sandėliai. Juodausių dūmų karnuoliai kyla i padangę, rodos, kad visa miesta užgula. Didžiulius atsargų benzino bolševikams pavyko sprogdinti tik porą bakų. Virš

žemės esantieji benzino bakai buvo sušaudyti kulkomis, tačiau darbininkai skyles tuojau užkėjo ir iš jų benzino mažai teišbėgo.

Virš miesto, visai žemai nusileisdami, skraidė vokiečių lėktuvai; i juos, kaip ir anksčiau, šaudoma iš revolverių ir šautuvų.

Pavakare žydų procesija nuo geležinkelio stoties grįžta atgal i miesta. Žydams nuvykus i stotį, bolševikų komendantas pasakė: „Da nu vas k čortu“, ir pats sėdęs i garvežį be vagonų ir dūmęs Kupiškio link tik netoli, sako tenuvažiuo. Lietuvių kompartiečių i traukinį taip pat neėmė, įsakydami būti vietoje iki paskutininių, kitais būsiu sušaudyti. N. K. V. D. patalpose, dėl nuomonių skirtumo, patys bolševikai nušovė patį viršininką Tichomirova.

Visi jaučiantieji pavojų bėga, kaip šimano. Visos mašinos parengtos išvažiuoti. Prie Sveikatos Skyriaus gatavos lengvas automobilis (buv. mokes. inspekt. Montvilos) dr. Levinui, Vyk. Komiteto sekretoriui Davydovui ir kitiems vykti. Vakare Levinas pakaltė šoferį — lietuvį, jo vieton pasikirdamas šoferį — žyda. Nuo Vyk. Komiteto asenizacijos automašinos nuverčiamas nešvarumų tankas, paskubomis sukalama dėžė, kurioj susėdę slaptojo skyriaus vedėjas V. Z-kas ir partiečiai išvyksta iš miesto. Netoli jie tenuvažiuo, nes bolševikai tuojau mašina atėmė, išmesdami juos lauk. Kas pirmomis dienomis pasirūpino išvykti, tiems gal ir toliau pavyko nukeliauti. Sako, kad kompartijos vadovybė laimėngai nuvykusi net iki Rokiškio, ar ir toliau.

Mieste ta pati klaidi tyla, kažkas bauginandis. Nujautimas išsipildė! Betemstant i miesta buvo numesta apie dešimt bombų. Subėgom visi i rūšį, laukdami tolimosnio bombardavimo. Tačiau daugiau bombų nebuvo. Išlindę iš rūšių, pamatėme gaisrus: vieną mergaitės gimnazijos link, kitą Naujamiesčio gatvės pusėj. Vėliau paaiškėjo, kad prie mergaičių gimnazijos bolševikai iš kerito pa-

degė mokykl. Lyberio namus, dėlto kad negalėjo jo sugauti, Naujamiesčio gatvėje namai degė nuo bombų. Dar kiek laiko kieme pasikalbėjo, pabūkitavę, ėjome gulti visai nenusirengę.

Birželio 26 d. Nevalgoš, išvykau vakarykščių bombų padarinių apžiūrėti. Prie pat Vyk. Komiteto būstinės, bulvare, bombos išrausta duobė. Medžių šakos ir visi mediniai išrauti, aplaužyti. Visų aplinkinių namų langai išblyrė, namų sienos išalkyto bombų skeveldromis, telegrafo vielos sutraukytos, susukinėtos, kaip šūlieliai. Antros bombos vieta bevardė gatvėje, einančioj iš Frodo Gužučio gatvės netoli nuo Amatų g-vės. Ir čia valdžys toks pat. Trečia bomba numesta Fr. Gužučio g. Nr. 12 pastatų kieme. Čia užmušti trys gražūs nupenėti bėriai. Toliau didesnio kalibro bombos išrausta žymiai didesne duobė Sodu gatvės pradžioje, prie vyskupo sodo, netoli šulinio. Čia pat buv. I mokyklos kieme dvi mažesnio kalibro bombos; greta, Liaudies (buv. Smetonos) gatvės pradžioje, viena bomba, o kiek toliau vienos bombos pataikyta i adv. Criciko namus: visas stogas numautas, sienos dar laikosi, skeveldrų suaklytos, bet žioruoja per skyles; atrodo, kaip skeletas. Žmonių aukų nėra.

Padėtis darosi vis pavojingesnė. Daugiau sprogdinėjimų, daugiau susišaudymų miesto pakraščiuose. Vienas geležinkelietis pasakė, kad lietuviai gelež. tarnautojai visai neleidžiami i stotį. Prie stoties esą daug sušaudytų, įtarty, kad jie esą partizanai; tai komjaunuolių ir starovierų išdavimo aukos. Kalba, kad ir NKVD kieme tas pat. Klekvienu žydpalaičio nurodymu žmogus gatvėje sulimas ir gabenamas stoties link. Bolševikų kariuomenė traukiasi, susėdusi i gurguoles. Taip pro mūsų namus gurguolei besitraukiant, iš vieno vežimo išlipo raudonarmietis ir su šautuvu pradėjo artintis prie vartelių. Tuo tarpu dukrelė Eug. sėdėdama gonkelėse, mano pavyzdžiu, savo dienyne užrašinėjo „nenužalimos“ bėgimą. Kažkas, matyt bolševikams pasirodė įtartinu ir jie pasiun-

tė vieną raudonarmietį, „pavoju“ pašalinti. Gerai, kad dukrelė susiprato iš gonkelių pasišalinti ir kieme pasislėpti už krūmelių, stebėjo, ką kareivis darys. Tuo tarpu įėjęs i kiemą raudonarmietis ėmė durtuvu baidyti arčiau prie vartelių esamus krūmus. Ir taip išbėgęs visus tuos krūmelius, sėdo i gurguolę ir nukeliavo tolyn.

Mieste beliko tik pavieni kareiviai. Apdrisė, pavargę, i žmogų nepanašūs, vos kojas bėpavelka šėšėliai. Pasirodydavo pavieni mongoliško tipo raiteliai, o apie 22 val. nuskubėjo geležinkelio stoties link didžiulis tankas su patranka. Už miesto buvo girdėti susišaudymai, nepaliaujami dūksėjimai. Taip pat buvo matyti raketų.

Visus veiki daiktus sunėmė i rūšį, manydami, kad gaisrai ištikus, mūriniam rūsyje išliks bent kas. Patys taip pat rengiamės rūsy per nakį tūnoti.

Virš miesto gausiai skraidė vokiečių lėktuvai. Manydamas, kad saugiau ne rūsyje būti, aš atsigulau sodėje po serbento krūmeliu prie apkašo ir užmigau... Per miegą buvo girdėti didelis dulsius bolševikų tankų judėjimas. Pamaniau, kad jie i frontą priešintis traukia, o pasirodė, kad jie bėgo nuo vokiečių.

Po kiek laiko atėjo sodelin žmona ir pareiškė, kad mieste jau vokiečiai: visai kitoki tankai važinėja ir su motociklais užpakalyje. Atėjęs i butą ilgą laiką per langą stebėjau išsuduotojų tankų judėjimą. Po poros valandų stebėjimo ramiai ir saugiai užmigau savo kelias nakties apieistoje lovoje.

Birželio 27 d. Jau iškabintos lietuviškos trispalvės vėliavos. Žmonių veidai nušvite. Visi pasipuodė geriausiais išieginiais rūbais, mergaitės tautiniais drabužiais dalina vokiečių kariams gėles, duoda papirosus, buterbrodus. Visa rytą mieste važinėja tvarkingosios vokiečių kariuomenės didvyriai. Per mūsų langą, išeinantį gatvės, tikras kaleidoskopas. Berliukų gimnazijos kieme sustoję vokiečių sunkvežimiai. Koks gali būti palyginimas su bolševikų driskiais? Čia tvarka, drausmė, malonus žiūrėti. Jauti, kad reikalui esant, tai didelė, tikrai nenužalima jėga. Tuo tarpu granatomis apškarstęs, revolveriais ir šautuvais apsikabinėjęs

Čia pat iškabinti paveikslai nukankintųjų lietuvių: Zemgulis, Mačiulis, Gudonis ir kt. Visos kalėjimuose vykusios tragedijos pa-vaizduotos paveiksluose. Tame skyriuje matyti maldavimas „saulės“, jos gavimas ir lietuvių „šildymas“ kalėjimuose.

Žuvusiųjų skyriuje žmogus susikaupi. Violetinės ir baltos šalies derinio apšviestas baltas šalies tamsame sienos fone matyti baltas kryžius. Kryžiuje įrašyta: „1918—1923 m.“, o viršuje vieno kario, sunkiai sužeisto mūšyje prie Dauguvos, žodžiai:

„Žvome, kad gyventumėte laisvi“.

Tame skyriuje juntama rimtis. Jau vien toji niūri tyla ir paslaptinga šviesa, lyg byloja apie garbingai žuvusius laisvės kovose. Balto marmuro lentose surašyti visi žuvusieji, o sienos ir kolonos apkabinėtos įvairių valstybių tautiškais kaspiniais ir vainikais.

Lietuvio sielai artimos apeigos kasdien vyksta sodelyje. Kiekvieną rytą bokšte iškeliama vėliava ir vakarais nuleidžiama. Tose apeigose tiek daug mistiškumo ir įspūdingumo, tiesiog perkelia mūsų mintis i senuosius laikus. Lyg persikeli i šventąsias girias, kur žyniai aukodavo dievams aukas, kur vaidilutės šventąją ugnį kūrendavo.

Vėliavos nuleidimo apeigas atlieka Lietuvos Laisvės Kovų Invalidų Draugijos nariai, kurių jau tiek mažai liko. Tai vienintelė organizacija, kuri taikos metu neturi galimybės padauginti narių skaičių, bet, priešingai, mažėja.

Lėtai atgyjuoja grodamas invalidų orkestras. Ankuro dūmai, kaip gerosios aukos, kyla tiesiai aukštyn lydimi trimitų garsu, o Laisvės statula, rodos, laimina dalyvaujančius vėliavos nuleidime.

Eidam! gatve pro žuvusiųjų pamėklia lietuviai nusima kepurės, tai labai gražus reiškinys, nes tuo pagerbiame žuvusius už laisvę.

A. DAUGV.

1) Tėvas sužeistas, motinos nėra, Vyka žlumbia, tarnaitė pabėgo.

2) Velnioj jus.

KRONIKA

Vilniaus „Vaidilos“ teatras pradėjo sezoną

GRAŽIAI SUTVARKYTI A. PANEMUNĖS PARTIZANŲ KAPAI

A. Panemunės katalikų kapuose yra palaidota 18-ka žuvusių partizanų. Vietos visuomenė kapus aptaisė, papuošė žalumynais. Norint tinkamai žuvusių partizanų pagerbti, nutarta pastatyti paminklą — koplytėlę. Koplytėlės viduje degs aukuras, sienoje marmuro lentoje bus iškaltos žuvusių pavarės ir žuvimo datos. Paminklo statymui miestelyje ir kaimuose aukos jau renkamos. (m)

ZEMĖS ŪKIO KURSAI JAUNIESIEMS ŪKININKAMS

Z. Ū. Rūmų iniciatyva nuo lapkričio mėn. pradžios prie kiekvieno rajono agronomo organizuojami žemės ūkio kursai. Kursai truks tris mėnesius. Greta teoretinių žinių kursantai atliks ir praktiką. (m)

SMARKIAI DIRBA KAUNO LENTPIŪVĖS

Paskutiniu metu, esant dideliame pareikalavimui plautis miško medžiagos, Kaune ir provincijoje veikiančios lentpiūvės dirba pilnu tempu. Kauno lentpiūvėms miško medžiaga pristatoma sielais Nemuno ir Neris upėmis. (m)

GRAŽINTINI ASMENS DOKUMENTAI

Pirmomis karo dienomis iš aktyviai prisidėjusių į partizanų eiles žmonių buvo palikti asmens dokumentai. Įstaigos ar pasidri asmens, kurie tokius dokumentus turi, prašomi pristatyti Vidaus Reikalų Vadybą, 11 kambarin.

PRIVALOMAS ŽUVŲ PRISTATYMAS

„Deutsche Zeitung im Ostland“ (Nr. 76) praneša, kad Generalinis Komisaras Rygoje išleides įsakymą dėl privalomo žuvų statymo. Pagal šį įsakymą, visa Baltijos jūroje ir vidaus vandenyse sugautoji žuvis turi būti ko greičiausiai pristatyta į Latvijos Žūklės Vadybos supirkimo punktus. Už pristatytas žuvis mokamos viešai paskelbtos kainos. Žvejai dalį sugautos žuvies gali pasiūlyti savo reikalams. Parduoti žuvį betarpiškai vartotojams ar prekybininkams draudžiama.

GRIEŽTOS BAUSMĖS SPEKULIANTAMS

„Deutsche Zeitung im Ostland“ (Nr. 76) pranešimu, Rygos kainų apsaugos įstaiga pradėjusi griežtą kovą su spekuliacija ir nepagrįstu kainų kėlimu. Už kainų kėlimą, trūkstančių prekių nusilpimą ir kitus panašius nusikaltimus Rygoje nubaus ta visa eilė prekybininkų. Rygos prekybininkai įspėti, kad ateityje už kainų kėlimą ir prekių nusilpimą jie bus baudžiami kaip kenkėjai laisvės atėmimu ir prekybos įmonių uždarymu.

BUS IŠLEISTA DAUG NAUJŲ KNYGŲ

Lietuvos valstybinė leidykla, anksčiau buvusi Generalinio švietimo tarėjo žinioje, nuo šio mėnesio pradžios yra perėjusi Generalinio komisarso žinion. Komisariniu jos valdytoju yra paskirtas p. H. Eisentraut.

Valstybinė leidykla yra sudariusi iki 1942 m. balandžio 1 d. leidimo planą. Leidykla daugiausia yra numačiusi išleisti mokyklinių vadovėlių — pradžios mokykloms 27, vidurinėms mokykloms 39. Originalinių veikalų yra numatyta 40, vertimų apie 20, įvairių 15 praktinės literatūros veikalų. Iš grožinės literatūros Valst. leidykla yra numačiusi išleisti šių autorių: Maironio, Duonelaičio, Valžganto, Kudirkos, Pečkauskaitės, Baranauko, Vienožindžio, Baltrušaičio, Kiršos, Brazdžionio, Sruogos, Grušo, Jankausko ir visos eilės kitų naujų autorių veikalų. Iš vertimų — Goethes, Servanteso, Freytag, Hamsono, Lagerlöf, Grimmshausen, Strom, Otto Ludvig, Hans Johst ir dar kitų naujų autorių.

Taip pat ruošiami ir žodynai: lietuviškai — vokiškai ir vokiškai — lietuviškai.

Dabar kol kas dar Valst. leidykla negali viso savo veikimo išplėsti dėl popierio trūkumo. Reikia tikėtis, kad, ta klausimą išsprendus, pasipils viena po kitos naujos, įdomios knygos ir Valst. leidyklos parengtasis planas bus pilnai įvykdytas. (ir)

RUOŠIAMŲ NAUJI KALENDORIAI

Valstybinė leidykla yra numačiusi 1942 m. išleisti 5 kalendorius: sieninį (kasdien nupiešiamą), kalendorių — knygėlę, literatūros ir kultūros kalendorių — almanachą, mokytojų kalendorių ir stalo kalendorių. (ir)

Kiekvienam lietuviui vilniečiui „Vaidilos“ teatro vardas yra artimas ir savas. Šis teatras savo pradinę užuomazgą yra gavęs dar 1930 m., kada Vilniuje ponavo lenkų valdžia. Steigėjų grupei vadovavo anuometinis mokytojas A. Krutulys. Darbo sąlygos buvo sunkios. Nuolat šio lietuviško teatro vadovybės ir kolektyvo nariai susilaukdavo įvairių nuoskaudų, trukdymų ir pan. Tačiau lietuviškasis atkaklumas gelbėjo teatrą iš painiausių ir sunkiausių situacijų.

Teatras, kiek aplinkybės ir sąlygos leido, ne vien pačiame Vilniuje vaidino, bet gastroliavo ir po visą Vilniaus sritį. Tai turėjo didelės kultūrinės reikšmės lietuvių gyvenime. 1939 m. rudenį, Vilniui grįžus prie Lietuvos, „Vaidilos“ teatras buvo papildytas naujais aktoriais ir pavadintas skrajojančiu teatru. Jo uždavinys — su vaidinimais važinėti po visą Rytų Lietuvą.

Užėjus bolševikams, „Vaidila“ pergyveno sunkų (ypač moraliniu atžvilgiu) laikotarpį. Tai bene ir bus pats nevaisingiausias sezonas visoje „Vaidilos“ veiklos istorijoje.

Šio mėnesio 19 dieną (sekmadienį) matėm „Vaidilą“ pasirodantį visai naujose sąlygose. Nuoširdžiai džiaugiamės, kad pagaliau po ilgų dėsnių, vaikščiojimų ir prašymų „Vaidilos“ nuopelnai, gyvos ir su Vilniui suaugę tradicijos įvertintos. Šiandien „Vaidila“ gali dirbti tokiose patalpose ir jam teikiamose sąlygose, apie kurias anksčiau tik pasvajoti tebuvo galima.

Sezono atidarymo proga matėme L. Fodoro 3 v. pjesę — „Brandos atstatą“. Režisierius — Vilniaus Miesto Teatro aktorius A. Kernagis; dekoracijos dail. A. Gudaičio; muzika — J. Siniaus.

Kalbėti apie patį veikalą atlikimą iš dalies sunkoka, iš dalies įdomu, nes susiduriame su „senaisiais vaidilėčiais“ ir su „vaidilėčiais jaunikliais“. Reikia pačioje pradžioje pažymėti, kad šitai ypač ryšku, stebint vaidybą, ieškant kolektyvo ansamblio derinio.

Jei kiek ankstčiau ir patys „Vaidilos“ aktoriai, ir spektaklių žiūrovai žiūrėdavo į vaidilėčių vaidinimus, jiems statomus reikalavimus, kaip į mėgėjų darbą, nereikalaujant didesnės atsakomybės, tai šiandien galime drąsiai konstatuoti, kad „Vaidila“ pasuko geru keliu. Tai ir pirmasis spektaklis rodo. Čia bandyta visomis išgalėmis ir jėgomis išsivaduoti iš mėgėjiškumo. Dabar tetenka išspręsti, kaip tai pavyko, kas ta uždavinį geriau atliko — „senimas“ ar „jaunimas“? Kokios ateities meninio pažėjimo galimybės?

Senieji ši kartą stengėsi prisitaikyti, susiderinti su jaunimu. Tai jau-

čiama ypač ryškiai tose scenose, kur dalyvauja didesnės grupės (mokytojų kambarys II veiksmė). Tačiau daugelis senųjų aktorių neišvengė mėgėjiško štampo, nepajėgė sukurti gyvybiškai šiltos sceninės nuotaikos. Tuo tarpu jaunieji vaidilėčiai šį kartą pasižymėjo ypatingu nuoširdumu, paprastumu ir šiluma. Pastarieji — puiki medžiaga, iš kurios gali išaugti stiprių ir gerų aktorių, jei jie neuels mėgėjiškais keliais.

Toliau tęktų trumpai aptarti svarbesniųjų vaidmenų atlikimą.

Dr. Kulčar Ištvano, mergaičių mokytojo, vaidmenį pasirodė J. Astaška, vienas iš seniausių „Vaidilos“ aktorių. Bene tai ir bus vienintelis iš senesniųjų, atlikęs savo vaidmenį beveik be priekaištų. Ypač gerai aktorius brožuos — ne deklamatoriškas, ne išpūstas, bet paprastas, lyriškai tragiškas pergyvenimas; šiltas ir simpatiškas tembras. J. Astaška pajėgė sukurti oraus ir santūraus direktoriaus vaidmenį, tą gimnazistų gerbiama ir mylima direktorių. Dr. Kulčar Ištvano, kurio sirdyje vieną pavasarį sukyla jaunystė ir jo jau žilstėjusiame amžiuje sutvaska krykščiančių jausmų, kuris vadinasi meilės vardu...

Tik gal paskutiniame veiksmė J. Astaška ne visai pilnutinai išvysto tas vietas, kur turėtų būti tragiškas stengimasis užslopinti kančią, nepakenčiamą mintį, kad jo mokėdės, kas pavasarį išeina su brandos atestatais pasitikti pirmųjų gražiausių savo jaunystės metų, išeina... o jis, Dr. Anna Mate, lotynų kalbos mokytoja, kiti mokytojai vėl lieka tuose pačiuose gimnazijos rūmuose laukti kito pavasario...

Patenkintam savo vaidmenį atliko V. Bačiulytė (Dr. Anna Mate). Tik būtų gera vengti pirmame veiksmė pasitaikančio deklamatoriškumo, o daugiau puoselėti tokį paprastumą ir įtikinamumą, kokį sugebėjo sukurti, pergyventi antro veiksmo gale (scena su „Horacijumi“).

Kažkaip klaidingai, tur būt, buvo suprastas ir yra neišplėtotas Barani Domokoš vaidmuo (P. Zemaitis). Jo sukurtame vaidmeny neįjaučiama to geraširdžio, išsinešio į pensiją mokytojo Barani tragiško, kuris persekioja kiekvieną susenusį, išsinešantį pensijon gerą ir mylintį mokyklos darbą pedagogą.

A. Čelnaitės sukurtas mokytojos Salai, gimnazistų pabaisos, vaidmuo vietomis truputį pertemptas. Šiaip aktorė, nors ir jauna, neturinti sceninio patyrimo, yra gabi. Tas pats pasakytina ir apie A. Liobytę (gimnazikos mokytojos Emma Valter vaidmenį). Ši aktorė taip pat iš vadinamųjų „jauniklių vaidilėčių“. Ji turi gerų privalumų scenos darbu. Mėnėtas vaidmuo ypač simpatiškas ir gyvai sukurtas.

Kiek silpniau, vietomis per daug schematiškai savo vaidmenis atliko P. Kuliešius (dr. Richtig) ir V. Mičiūnas (Varjaš), be įsijautimo ne vaidino, bet tik po sceną vaikščiojo S. Audėjus (Hegedius). Tuo tarpu jo partneris, jaunųjų vaidilėčių atstovas V. Jurkūnas (Raz) be priekaištų sukūrė nusigyvenusį, apkempėjusį mokytoją, kuriam terūpi, koks tabakas pigesnis, kaip iškombinuoti, kad būtų viskas pigu ir gera.

Vieną iš svarbiausių veikalų vaidmenų, mokinę Martą Chorvat, vaidino D. Rutkutė. Tai taip pat „Vaidilos“ jaunimo atstovė. Martos Chorvat vaidmuo savo psichologiniais momentais, nuotalkos ir jausmų lūžiais bene sudėtingiausias visame veikalė. Prieš žiūrovo akis išryškėjo paveldas subrendusios mergaitės, kurioje pabunda moteris. Ypač patrauklus D. Rutkutės žodžių šilts ir tikinamumas ir paprastumas.

Tik reikia dar daugiau sceninės technikos ir, iš viso, vaidybos prityrimo. Bet tai, aišku, ilgainiui savaime ateis.

Likusių gimnazistų vaidmenis atliko M. Lemešytė (Barabaš), E. Liobytė (Zeni) ir S. Blažytė (Draškoči). Ypatingai įdomios M. Lemešytė ir E. Liobytė savo gimnastiškais išdykavimais, nusiskundimais. Neblogai labai trumpa vaidmenį atliko ir S. Blažytė. J. Kanopka (sargo Adamo vaidmenį) išėjo iš visų aktorių labiausiai mėgėjiškas.

P. Morkūnas Martos Chorvat sužadėtinis vaidmenį suvaidino pusėtinai. Tik žiūrovo — klausytojo ausi baisiai režia kai kurie kalbos defektai. Atrodo, padirbėjus lengvai galima juos pašalinti.

Laukiant naujų pastatymų, tenka tik palinkėti „Vaidilai“ baigti nusikratyti mėgėjiškumą ir visai tvirtai atsistoti ant tikrojo vaidybos meno kelio. A. ŽILVYTIS

SPORTAS

Mankštos žiemos sportininkams

Kūno Kultūros Rūmai, norėdami padėti žiemos sportininkams, pradėjo kondicines mankštas dviejų populiariausių Lietuvoje žiemos sporto rūšių atstovams: ledo rutulininkams ir slidininkams. Mankštos vykdomos tris kartus į savaitę. Antradieniais ir ketvirtadieniais pasiruošimų pradžia 17 val. ir sekmadieniais — 10 val. Mankštos privalomos visiems aktyviems ledo rutulininkams ir slidininkams. Netenka nė sakyti, kad tokie pasiruošimai žiemos sporto dalyviams išels tik ir naudą ir jau dabar pradės tiesti teisingas galres prasingam ateinančio sezono išnaudojimui. Norintieji mankštos dalyvauti susirenka nurodytu laiku Kūno Kultūros Rūmuose.

ŠEŠTADIENIŲ KREPŠINIO TURNYRAS

Kauno krepšinio rudens turnyras bus pradėtas šeštadienį. Turnyras įvyks sporto salėje, ir jame dalyvaus stipriausios Kauno krepšinio komandos. Šis turnyras bus lyg įžanga į krepšinio sezoną, kuris plačiausiai išsilukštens žiemos metu.

FUTBOLAS UŽSIENYJE ..

Vengrijoje meistris Ferencvaros jau trečią kartą pralaimėjo, ši kartą prieš Grosswarden 1:4. Po šio rato Ferencvaros nusmuko į ketvirtą vietą. Tebepirmauja WMFC, laimėjusi eilines rungtynes prieš Elektrodomos 2:1 ir turinti 18 tšk., prieš Ujpest — 15 tšk. ir Szolnok — 14 tšk. Toliau: 4-6. Ferencvaros, FC Szeged ir Grosswarden po 13 tšk. ir kt. Italijoje toliau vykdomos taurės rungtynės. 2 kl. atstovas Modena laimėjo prieš Atalanta Bergamo 3:1 ir ligšiolinis taurės laikytojas Venezia nugalėjo Pisą 4:0. Kitos pasekmės: Juventus — Genua 2:1, FC Milano — Lazio 4:2, Bologna — Livorno 4:0, Novara — Spezia 2:1, Reggina — Prato 4:0, Padura — Brescia 3:2. Norvegijoje pasiskėjo šiu metų futbolo meistris. Tai Odd, paskutiniam susitikime paklupęs Oern 1:0. Šlovakijoje pirmenybės eina visa sparta. Pažymėtinas FC Vrutky laimėjimas prieš vis labiau smunkantį meistrį SK Bratislava 5:2. Kroatijos pirmenybėse pirmauja Gradjanski. Pasku-

tiniam rate Gradjanski nukirto Sarajewoer SK 4:0 ir iki šiol neturi nė vieno pralaimėjimo.

PO ŠACHMATŲ TURNYRO KROKUVOJ

Krokovoj pasibaigė didelis šachmatų turnyras, kuriame dalyvavo ir pasaulio meistris Dr. Allochinas. Galutinė turnyro lentelė tokia: 1-2. Dr. Allochinas ir Schmidt po 3,5 tšk., 3. Bogoljubow 7,5 tšk., 4. Junge 7 tšk., 5. Lokvenč 5,5 tšk., 6. Reger 5 tšk., 7-9. Bluemich, Hahn, Kleininger po 4,5 tšk., 10-12. Carls, Mroos, Novarra po 3,5 tšk. Turnyrą globojo Reicho ministeris Dr. Frank.

TRUMPAI IŠ UŽSIENIO

— Vienos ilgųjų nuotolių bėgikas Muschik mėgino pagerinti Syringo Vokietijos rekordą 7.500 m bėgime. Mėginimas nepavyko, nors Muschik, nuotolį prabėgęs per 23.48,0, pasiekė geriausio laiko Ostmarke. Syringo rekordinė pasekmė yra 22.58,0.

— Indokininijos mokyklose susirūpinata sportiniu mokinių parengimu. Phan Thie srityje atidaryta pirmoji sporto mokykla. Numatoma, kad 1942 m. sausio 1 d. ji turės 250 mokinių. Mokytojai pakviesti prancūzai. Taip pat atidaromos sporto mokyklos Dalata bei kitose vietose. Visur prie mokyklų, be stadiono, įrengiami baseinai ir dviračių lenktynių takai.

FUER GROSSBETRIEBE DES METALLGEWERBES IN DEUTSCHLAND

werden arbeitslose Fachkrafte des Metallgewerbes und juengere arbeitslose maennl. und weibl. Arbeitskrafte gesucht. Einsatz erfolgt in Gruppen mit Gemeinschaftsverpflegung und Unterbringung. Die Anlernung auf das kuenftige Arbeitsgebiet erfolgt in Deutschland; Entlohnung nach den fuer deutsche Arbeitskrafte geltenden Bestimmungen. Die Lohnersparnisse koennen ueberwiesen werden. Meldung bis 31. 10. 41 und Auskunft beim Arbeitsamt Kaenen, Uosto Krantas 6. und den Nebenstellen. 2130(2)

KRAŠTO ŪKIO VADYBA

VALSTYBINIS

ALIEJAUS — RIEBALŲ TRESTAS

Kaunas, Sopranų g. Nr. 3 (prie Trakų gatvės)

1. Tresto Valdytojas, jo pavaduotojas ir vertėja 24240
2. Administracijos ir Statistikos Skyriai 23021
3. Tiekimo Skyrius 23026
4. Techniškinis Skyrius, Finansų Skyrius ir Jurisconsultas 28583 2177(1)

DIDELĖMS METALO IMONĖMS VOKIETIJOJ

reikalingi metalo specialistai ir jaunesnio amžiaus darbo jėgos — bedarbiai: vyrai ir moterys. Darbo jėgų paskirstymas įvyksta grupėmis ir duodamas pilnas išsilavinimas. Paruošimas būsimai specialybei įvyksta Vokietijoje; atlyginimas pagal veikiančius Vokietijoje darbo jėgos atlyginimo nuostatus. Atlyginimo santaupos gali būti peršustos. Registravimas iki 31. 10. 41. Informacijas teikia Darbo Įstaiga, Kaune, Uosto Kr. 6 ir jos skyriai. 2130(2)

RADIJO PROGRAMA

PENKTADIENIS, 24. X.

5.00 Vokietijų kariams; 6.00 Malda, dienos minėjimas. Rytinis koncertas; 6.40 Mankšta: vad. K. Marijošienė; 7.00 Žinio vokiečių k.; 7.15 Žinios, pranešimai, dienos programa; 7.45 Koncertas; 8.15-9.15 — pertrauka; 9.5 Žinios; 9.30 Koncertas; 10.10 Stasys Leskaitis: Apie širdies ligas; 10.30 Koncertas; 11.50 A. Makadinas: Menas ir darbo visuomenė; 12.00 Varpų muzika iš Karo muziejiaus. Žinios, tolimesnė dienos programa; 12.20 Plokščių muzika; 12.30 Žinios vokiečių k.; 12.45 Vidudienio koncertas (transl. iš Vok.); 14.00 Žinios vokiečių k.; 14.15 Popietinis koncertas (transl. iš Vok.); 15.00 Žinios vokiečių k. Po jų — pertrauka iki 16.00 val.; 16.00 Garsų vainikas; 17.00 Žinios vokiečių k.; 17.15 Žinios, laikraščių naujienos, pranešimai; 17.45 Dainuoja op. sol. Vincė Jonuškaitė; 18.00 Mūsų makiestams. Sakmė apie Gegutę. (K. Papekys); 18.30 Laiko įvykiai, pranešimai iš fronto, Vyriausios vokiečių karo vadovybės pranešimai ir žinios vokiečių k.; 20.15 Žinios, programa rytdienai; 20.30 Vokiškai lietuviams; 20.45 Patarimai ūkininkams; 21.00 Saloninio orkestro koncertas; 22.00 Žinios vokiečių k. Po jų — žinios lietuvių k. Šokių muzika; 23.00 Programos pabaiga.

„Žaliavų centro“ Kauno skyriaus telefonai

(Zamenhofo g. 3)

- Direktorius 23833
Kontora ir sandėliai 24641

2175(1)

Tabako ir Papirosų fabriko „AROMATAS“ Ožieškienės g. Nr. 14

TELEFONAI:

1. Direktorius 20188
2. Kontora 20189
3. Fabrikas 21882 2173(1)

Valstybiniam Degtukų ir Popieriaus Promonės Trestui
reikalingi šie tarnautojai:
ūkio vedėjas, registruotojas ir kurjeris. Pageldautini moką kalbas ir turi šioje srityje stažą. Kreiptis darbo valandomis į Tresto Valdytoją Mickevičiaus g. 28. II aukštas 21701

„ŽALIAVŲ CENTRO“

TELEFONAI

(Laisvės al. Nr. 15)

- Valdytojas 22191
Valdytojo pavaduotojas 26940
Prekybos — ekonom. skyrius 26940
Buhalterija 23735
Administ. ūkio skyrius 23735 2176(1)

V. Spirito ir Degtinės Trestui tuojau reikalingas prityres vokiečių kalbos vertėjas. Kreiptis Kaune, Maironio g. 29 Nr., II aukštas, kambarys 77. 2163(1)

K. V. B-vė

„PARAMA“
perka įvairiais kiekiais daržoves, vaisius, spanguoles ir džiovintus grybus.

Siūlyti „Paramos“ Prekybos skyriui, Karmelitų g. 22, III aukšt. tel. 23837. 2179(4)

Kauno Teatras

Pentadienį, spalio 24 d.,

ŽENTAS

V. Krėvės-Mickevičiaus 8 pav. sodž. gyv. vaidai
Bilietai nuo 1—8 rb.

Šeštadienį, spalio 25 d.,

TANNHÄUSER

R. Wagnerio 4 v. opera
Bilietai nuo 3—15 rb.

Sekmadienį, spalio 26 d., 13 val.

KLASTA IR MEILĖ

F. Šillerio 5 v. tragedija
Bilietai nuo 1—8 rb.

Sekmadienį, spalio 26 d., vakare

GULBIO EŽERAS

P. Čaikovskio 4 pav. baletas
Bilietai nuo 2—12 rb.

Spektaklių pradžia 18,30 val. Bilietai parduodami nuo 10 iki 12 ir nuo 16 iki 19 val.; šventadieniais — nuo 12 iki 14 ir nuo 16 iki 19 val.

Kauno Jaunimo Teatras

Seštadienį, spalio mėn. 25 d., 16 val.

12 BROLIŲ JUODVARNIAIS LAKSČIUSIŲ

S. Čiurlionienės 4 pav. pasaka

Sekmadienį, spalio mėn. 26 d., 15 val.

TĖVO PALIKIMAS

3 pav. inscenuota liaudies pasaka.

BRĖMENO MIESTO MUZIKANTAI

4 pav. inscenuota brolių Grimmų pasaka.

KONCERTINĖ DALIS

Bilietai parduodami teatro kasoje (Laisvės al. 41, telef. 23717) nuo 10 iki 15 ir nuo 17 iki 19 val.

Skelbimas

Reikalingas sumanus šaltkalvis nuolatiniam darbu. Kreiptis į V. K. D. „Kartonažas“, Kaune, Duonelaičio g. Nr. 41. 2116(3)

NAUJA KNYGA VISIEMS

RAUDONOJO KRYŽIAUS ISTORIJA

Išleido Lietuvos Raudonasis Kryžius. Sukrauta „Estetikos“ knygyne, Laisvės Al. 21. Tel. 24286. Be to, pagiginti vadovėliai: prof. R. Vipperio „Senovės istorija“, iliustr. 190 p. 20 pf. ir P. Baranovo „Fizika“, 168 p. tik 10 pf.

I LAISVĖ

Redakcija — Duonelaičio 24, II a., vyr. redaktorius tel. 20520, redakcijos sekretoriaus — 21414, redakcijos — 20530. Interesantai priminėjami 12—13 ir 17—18 val.

Administracija — Duonelaičio 24, I a., tel. 26375.

Skelbimai priimami tik iš vakaro iki 18 v.

Smulkūs skelbimai

Akių gydytoja

Med. Dr. V. ALSEIKIENĖ
prima nuo 9—12 val. ir nuo 18—19 val. Mickevičiaus 11a, bt. 1.
1392(10)

Kad neekvotum laiko ir nešleis-tum veitui pinigų, turėdamas atlikti reikala, kreipkis į vertimų, perrašė-nėjimo ir informacijos biurą, Kaunas, Duonelaičio g. 4-a, tel. 27179. Čia gausi paaiškinimus ir nurodymus vi-sais Tamstai rūpimais klausimais.
2037(6)

JEI IŠVERSTI KA NORS REIK, I SAPIEGOS 6 EIK

Vertimų biuras „Plunksna“ verčia į vokiečių kalbą prašymus, pažymėjimus ir kitus raštus, Kaunas, Sapie-gos (buv. Tolstojaus) g. 6 nr. Tlf. 23727. 1734

Mokantis kalbėti vokiečių, lietuvių, rusų ir lenkų kalbomis tuojau ieško perkalbėtojo, įstaigoje sargo ir pana-šaus darbo. Siūlyti: Lukšio 12, b. 3, telef. 41283. 2091(4)

Skelbimas

Vilkaviškio apskr. ligoninė tuojau reikia 2 akušerius ir 1 med. sesers. Kreiptis į ligoninės vedėją. 2105(2)

Perskaityt knyga ar žurnalą per-leisk ją perskaityti kitam, mes tarpininkausim. „V“ knygynas, Kaunas, Laisvės 42. 2128(2)

Kauno Apylinkės Teismas šaukia per 6 mėn. nuo šio skelbimo dienos, 1931 m. spalio 18 d. mirusio Mačo Paške-vičiaus įpėdinius pareikšti savo tei-sių į jo palikimą. (Nr. 2—5—41). 2148 (1)

Kauno Apylinkės Teismas šaukia per 6 mėn. nuo šio skelbimo dienos, 1941 m. birželio 28 d. mirusio Antano Vien-ažingio įpėdinius pareikšti savo tei-sių į jo palikimą. (Nr. 2—7—41). 2149 (1)

Kauno Apylinkės Teismas šaukia per 6 mėn. nuo šio skelbimo dienos, 1941 m. vasario 25 d. mirusio Juzės Gutauskie-nės-Mališauskaitės įpėdinius pareikšti sa-vo teisių į jos palikimą. (Nr. 2—9—41). 2150 (1)

Kauno Apylinkės Teismas šaukia per 6 mėn. nuo šio skelbimo dienos, 1941 m. balandžio 1 d. mirusio Jurgio Stailiū-no įpėdinius pareikšti savo teisių į jo palikimą. (Nr. 2—24—41). 2151 (1)

Kauno Apylinkės Teismas šaukia per 6 mėn. nuo šio skelbimo dienos, 1932 m. vasario 1 d. mirusio Jono Barkausko įpėdinius pareikšti savo teisių į jo palikimą. (Nr. 2—29—41). 2152(1)

Kauno Apylinkės Teismas šaukia per 6 mėn. nuo šio skelbimo dienos, 1940 m. balandžio 7 d. mirusio Prano Podbe-reckio įpėdinius pareikšti savo tei-sių į jo palikimą. (Nr. 2—23—41). 2153(1)

Kauno Apylinkės Teismas šaukia per 6 mėn. nuo šio skelbimo dienos, 1940 m. spalio 30 d. mirusio Antano Zema-lėčio įpėdinius pareikšti savo teisių į jo palikimą. (Nr. 2—34—41). 2154(1)

Kauno Apylinkės Teismas šaukia per 6 mėn. nuo šio skelbimo dienos, 1941 m. gegužės 30 d. mirusio Juozo Grabaus-ko įpėdinius pareikšti savo teisių į jo palikimą. (Nr. 2—158—41). 2155(1)

Kauno Apylinkės Teismas šaukia per 6 mėn. nuo šio skelbimo dienos, 1941 m. rugsėjo 19 d. mirusio Adolfo Gerdvi-lio įpėdinius pareikšti savo teisių į jo palikimą. (Nr. 2—166—41). 2156(1)

Kauno Apylinkės Teismas šaukia per 6 mėn. nuo šio skelbimo dienos, 1935 m. lapkričio 12 d. mirusio Vinco Rut-kausko įpėdinius pareikšti savo tei-sių į jo palikimą. (Nr. 2—176—41). 2157(1)

Kauno Apylinkės Teismas šaukia per 6 mėn. nuo šio skelbimo dienos, 1935 m. balandžio 11 d. mirusio Juozapo Podbe-reckio ir 1940 m. birželio 29 d. mi-rusios Stefanijos Podbereckienės įpėdinius pareikšti savo teisių į jų paliki-mą. (Nr. 2—343—41). 2158(1)

Kauno Apylinkės Teismas šaukia per 6 mėn. nuo šio skelbimo dienos, 1939 m. birželio 2 d. mirusio Stanislovo Ambro-zevičiaus įpėdinius pareikšti savo teisių į jo palikimą. (Nr. 2—1337—41). 2159(1)

Kauno Apylinkės Teismas šaukia per 6 mėn. nuo šio skelbimo dienos, 1941 m. balandžio 14 d. mir. L'arolio Bundorfo įpėdinius pareikšti savo teisių į jo pa-likimą. (Nr. 2—252—41). 2160(1)

Kauno Apylinkės Teismas šaukia per 6 mėn. nuo šio skelbimo dienos, 1941 m. rugsėjo 6 d. mirusios Marijonos Stul-gaitienės įpėdinius pareikšti savo teisių į jos palikimą. (Nr. 2—265—41). 2161(1)

Kauno Apylinkės Teismas šaukia per 6 mėn. nuo šio skelbimo dienos, 1941 m. rugsėjo 7 d. mirusio Aleksandro Jasiu-kevičiaus įpėdinius pareikšti savo teisių į jo palikimą. (Nr. 2—268—41). 2162(1)

Reikalinga mokytoja(s) paruošti baigiamiesiems gimnazijos egzami-nams. Kreiptis nuo 9 iki 12 val. ryto. Telef. 24241. 2166(1)

Pamesti vidaus pasai ir civ. metri-kacijos sutuoktvių metrikas Vladis-lavos Kosmauskienės ir Alfonso Kosmausko. Radusį prašau gražinti: Sančiai, VIII Kranto 5a. 2165(1)

Dviratėlių dirbtuvei skubiai reika-lingi šaltkalviai. Darbas nuolatinis. Kaunas, Lukšio g. 12. 2165(3)

Vokiečių sukstas valdininkas ieško 2 apstatyti kambarių su vonia Lais-vės alėjos rajone. Pranešti „I Lais-ve“ administracijai 2204. 2164(1)

Studentas, technologas, ieško pa-mokų. Galima už kambarį. Antrašą palikit Putvinskio 30—7. 2132(1)

Pirkstu radijo aparatus: tinklinį ir batarėjinį. Skambinti nuo 9—21 val. Tel. 24220, šventadieniais 29267. 2133(2)

Skubiai parduodama visiškai nau-ja maža apšvietimo kilnojamoji sto-tis (generatorius su motorium) 12 voltų 300 vatų. Kreiptis į Stasio Ta-mošausko elektrotechn. dirbtuve, Prezidento g. Nr. 6. 2134(1)

Pamestas moteriškas laikrodinis Jan-kaus g. Radusiam gerai atlyginasi. Pranešti Grizaitėi, Jankaus g. 23. 2135(1)

Reikalinga moteris prie valko. Miško g. 18 Nr., bt. 12, tel. 29837, nuo 17 val. 2136(1)

Dauguose tuojau reikalingas vais-tininkas ir dantų gydytojas. 2137(2)

Pirkstu dviratį — vežimėlį su 3 ratais ir dėžę prekėms vežoti. Pa-siūlyti Kaunas, Laisvės al. 38, but. 4, telef. 21407. 2138(2)

A. ŽITINEVIČIUS

sluėvas prima užsakymus. Kau-nas, Mickevičiaus g. 23 Nr., bt. 3. 2139(1)

Alytaus miesto savivaldybei reika-linga mašininkė, gerai mokanti žodžiu ir raštu lietuvių ir vokiečių kalbas. Prašymus su gyvenimo aprašymu, siųsti miesto burmistrui. 2140(1)

Teismas šaukia 6 mėn. būvy nuo šio skelbimo dienos į savo raštine:
1. Stasio Gerulaičio įpėdinius pa-reikšti teisių į jo palikimą, kuris yra Veliunos valsč. ir kitur ir susideda iš kilnojamojo ir nekilnojamojo turto.
2. Petro Ambraziuno įpėdinius pa-reikšti teisių į jo palikimą, kuris yra Vaimantiškių km., Vilkijos valsč. ir susideda iš kilnojamo ir nekilnojamo turto.
Saukiamesiems nurodytu laiku neatsiliepus, bylos bus žiūrimos be jų. 2141(1)

Teismas skelbia, kad Andrius Ra-moška yra padavęs šiam Teismui prašymą pripažinti jam nuosavybės teisę pagal pasenėjusį valdymą į žemės ūkį, kuris yra Montegailių km., Čekiškės valsč. ir susideda iš apie 15 ha žemės su trobesiais.
Tie, kurių teises šis pripažinimas užgautų, gali vieno mėn. būvy nuo šio skelbimo dienos pareikšti šiam Teismui prieštaravimus. 2142(1)

VALSTYBINĖ LEIDYKLA PERKA:

dviratius, elektr. šildymo krosneles, švediškas krosnis, elektr. vir-dulius, įvairius virtuves ir stalo indus, spintas knygomis.
Siūlyti ūkio skyriui Kaune, Vy-tauto pr. 23 (III a.), tlf. 22910, darbo valandomis. 2185(3)

Siaulių Valstybinę Prekybą sku-biai reikalinga korespondentė(as), gerai mokas žodžiu ir raštu vokiečių ir lietuvių kalbas.

Prašymus su curriculum vitae ir kitais turimais dokumentais asme-niškai pristatyti arba paštu siųsti Siaulių Valstybinės Prekybos Direk-toriaus vardu.

Siaulių Valstybinę Prekybą 2146(4)

Visas įstaigas, įmones ir privati-nius asmenis, turinčius kurių nors piniginių pretenzijų į Siaulių Valsty-binę Prekybą, prašome jas šiai pa-reikšti iki 1941 m. lapkričio mėn. 15 dienos.

Siaulių Valstybinę Prekybą 2147(4)

PADEKA

Visiems prisidėjusiems prie pasku-tinės A. A. d-ro Žemgulis kelionės palydint Jį ir amžino poilsio vieta, Lietuvos Sveikatos Valdybai, Karo Muziejui, Karo Ligoninės d-rams ir gall. seserims, Lietuvos Raud. Kry-žiaus Valdybai, d-rams ir gall. sese-rims, korporacijai „Fraternitas Lit-huanica“, o ypatingai kan. Sabaliaus-kui ir gen. Nagiui ir ponai, reiškiu širdingą padėką. Žemgulinė 2187(1)

Zinančius apie kareivį Velsbergį Algirdą, tarnavusį prieš karą Pabradės poligone, prašau pranešti p. Hausmanienei Kiburių dv., Vaškų valsč., Biržų apskr. arba Vaitiekūniui Vincui, Kaune, Kapsų 19a. 2186(2)

Farmacininkas (vaist. padėjęjas) lietuvis, nevedęs, su ilgamete gera praktika ieško tuojaus vietos. Ra-šyti: „I Laisvė“ administr. Juozas Važgys. 2171(1)

Tarnaitė reikalinga nedidelėj su-augusių šeimoje. Atlyginimas ger-as. Pageldautina ateinanti. Kreiptis: Siaulių g. 31, bt. 5, pas Ravickienė. 2183(1)

Radio taisymas

Kvalifikuotas technikas taiso radijo aparatus. Tel. 28244. Skambinti 7—10 val., ir 21—23 val. 2184(1)

Parduodamas radijo aparatas Philips 6 lempų, Laisvės al. 5, bt. 37. Teirautis nuo 8—9 ir 5—8 val. 2182(1)

Reikalingas vedėjas medžio dirb-nių dirbtuvei (50 darbin.). Prašymus su mokslo ir stažo nurodymu siųsti: „I Laisvė“ Administracijai Nr. 22784. 2181(3)

Parduodama: dulkiasturbis, žid-ronas, „Fenas“, skalb. mašina, kėdės, virt. stalas, vonelė, cink. bakas, len-tynos. Teirautis nuo 10 iki 12 ir 15—18 val. Petrausko 35, bt. 2, tel. 22118. 2180(1)

Reikalingas į 30 ha ūkį nevedęs ūkvedys. Pageldautina, kad mokėtų kiek stallo, kalvio ir mūro darbus. Kreiptis: Kaunas, Prūsų 2, bt. 2, But-kevičiūtė. 2174(1)

I VALSTYB. PLYTINUKŲ KUR-SUS dar priimami nauji mokiniai.

Paruošti plytinių meistrams, šių metų rugpjūčio mėn. 15 d. buvo atidaryti vienerių metų kursai. Ligį lapkričio mėn. 1 d. kursantai atlieka gamybos praktiką Palemono plytinė-j. Nuo lapkričio mėn. 1 d. kursai persikelia į Kauną ir čia bus skalta-toma teorija. Teoretinėm paskaitom išklausti ligį lapkričio mėn. 5 d. priimami nauji mokiniai, kurie gamybos praktika turės atlikti kitų metų vasarą. Kursuose bus dėstoma: a) Žaliavos ir jų pažinimas, b) Molio dirbiniai, c) Plytinių mašinų, d) Krosnys ir džiovyklos, e) Plytinės ir jos organizacija, f) Mašinžinystė, g) Braižyba, h) Skaičiavimas.

I kursui priimami sveiki ir tvirti vyrai nejaunesni 18 metų, balgė ne-mažiau 2 kl. (sen.). Pirmenybė dir-buslems plytinėse. Gabūs ir neturtingi kursantai pragyvenimui bus ap-rūpinti stipendijomis. Prašymus su gyvenimo aprašymu ir išto mokslo pažymėjimu siųsti Valstyb. Statybinių Medžiagų Pramonės Tresto Val-dytojui, Kaunas, Laisvės al. Nr. 52, II a. Ten bus duodama ir smulkesni paaiškinimai. 2181(1)

Kursų Vedėjas 2173(3)

Akc. b-vės „Statyba“

Laisvės al. 16 nr.

TELEFONU SĄRAŠAS:

Vyr. direktorius 21454
Komerc. direktorius 22709
Techn. direktorius 24755
Juriskonsultas 23977

Administr. ūdnis skyrius

Viršininkas 29433
Kanceliarija 23908
Ūkvedys 26894

Finansų — buhalterijos skyrius

Viršininkas 24230
Vyr. buhalteris 29431

Tiekimo ir Transporto kontora

Viršininkas 22785
Pavadootojas 24512
Kanceliarija 23926
Buhalterija 20211
Transporto skyrius 22237

Įmonių skyrius

Vedėjas 26652
Mechaninė d-vė nr. 1, Sančiai, Ringuvos g. 43 Nr. 41707
Stalių d-vė Nr. 1, Jonavos g. 72 Nr. 27522
Lentpiūvė Nr. 1, Varnių g. 2/8 Nr. 27424
Betono ir teraco įmonė, Rau-dondvario pl. 50 Nr. 27415
Stalių d-vė Nr. 2, Muravos km. 40 Nr. 24039

Kauno statybos kontora

Viršininkas 23570
Buhalterija 23822
Barakų statybos skyrius 29675
Santehnikos dalis 27377
Elektrotechnikos 29809
2178(1)

Fuer deutsche Dienststellen in Kaunen werden gesucht:

Kraftwagenfuehrer und Bueroperpersonal mit Verstaendnis fuer wirtschaftliche Angelegenheiten.
Meldungen und Auskunft beim Arbeitsamt Kaunen, Uosto Krantas 6.

Volkskoms įstaigoms reikalingi:

Soferiai,
Tarnautojai, nusimaną ūkio srity.
Pranešti ir informacijas gauti Dar-bo Įstaigoj, Kaune, Uosto kr. 6. 2129(1)

1. Vilkijos Apyl. Teismas skelbia, kad 1941 m. liepos 22 d. nutarė mi-rusio 1941 m. balandžio 1 d. Juozo Rimkevičiaus notarinį testamentą, surašytą 1937 m. spalio 29 d. Vili-jampolės Notaro J. Žilinsko rej. Nr. 6911, patvirtinti.

2. Vilkijos Apyl. Teismas skelbia, kad 1941 m. liepos 30 d. nutarė mi-rusio 1941 m. vasario 27 d. Antano Ivanausko notarinį testamentą, su-rašytą 1940 m. gruodžio 29 d. Vilkijos Notaro A. Ivanausko rej. Nr. 1408, patvirtinti.

3. Vilkijos Apyl. Teismas skelbia, kad 1941 m. rugsėjo 19 d. nutarė mi-rusio 1940 m. gruodžio 6 d. Jono Mockaus notarinį testamentą, su-rašytą 1937 m. birželio 9 d. Vilkijos Notaro Monkevičiaus rej. Nr. 701, patvirtinti. 2143(1)

Kauno Kurčių — Nebylių Mokyk-los Direktorius praneša, kad šios mokyklos mokiniai turi susirinkti i mokyklą ne vėliau lapkričio mėn. 1 d. Kas ligi to laiko neatvyks, bus iš-brauktas iš mokinių sąrašo ir jo viet-on bus priimtas naujas kandidatas. 2131(1)

Kauno Apsaugos Policijos Štabui Kaune, reikalinga mašininkė — ste-notipistė, mokanti žodžiu ir raštu vokiečių ir lietuvių kalbas. Kreiptis į štabą Kaune, Putvinskio g. Nr. 10. 2145(1)

Akc. B-vel „Statyba“ reikalingi staliai ir dailidės. Atlyginimas ger-as. Kreiptis Kaunas, Laisvės Al. 16 Nr., III aukštas, 6 kambarys.

Akc. B-vė „Statyba“. 2169(1)

„I Laisvė“ skelbimų kainos: darbo ieškantiems Rub. 2.—; darbo siūlantiesiems Rub. 10.—; pirkimo ir pardavimo smulkūs skelbimai Rub. 15.—; valdinių ir prekybinių įstaigų skelbimai 1 petito eilutė 4 rub. Adresas: Kaunas, Duonelaičio g. Nr. 24, tel. 26375. Administracija atdaro nuo 8 iki 18 val. Leidžia a. a. b. „Spaudos Žodis“. Spausdina „Žaibo“ spaus-tuvė (Kaunas, Duonelaičio 24).

LNP globa ir veikla žiemos pagelbai

Užvakar laikraštyje trumpai pranešėme apie žiemos pagalbos organizacijos eigą. Vakari pakartotinai gavome žinią, kad žiemos pagalbos reikalas, remiamas mūsų plačiausių organizacijų, galutinai teisiškai ir formaliai susitvarkė. Netrukus bus paskelbtos žiemos pagalbos veiklos taisyklės, tačiau ir dabar galime pranešti, kas žiemos pagalbos veikla pasima visą moralinę atsakomybę. Nesunku suprasti, kad pasiimti atsakomybę gali tik plačiai žinoma organizacija, kuri glaudžiai susieta su visomis Lietuvos vietomis. Tokia organizacija būtent Lietuvos Nacionalistų Partija ir yra pasiėmusi žiemos pagalbos globą.

Keliais broūžiais teks paminėti LNP tikslus ir uždavinius. Tos partijos vardas, tikslai ir uždaviniai ne vien šiandien Lietuvoje yra žinomi. Partijai teko kurtis, ieškoti išsities, nurodyti keliai, žymiai ankstyvesniais laikais. Partijos vardas susietas ir su prof. A. Voldevaro vardu. LNP labai dažnai yra vadinama ir tautinių socialistų vardu. Ka tokia antrinis partijos vardas reiškia? Tai reiškia, kad partija turi tą patį tikslą, kurį turi ir Lietuvos tauta. Jai paklausti kiekvieno Lietuvos tautos nario, ko jis nori, tai jis atsakyti, kad nori tautiškai Lietuvos valstybę, nori tautiškai gyventi. Vadinasi, tautos nariai turi teisę ir reikalą nebūti skriaudžiami nei tautiškai, kilmiškai, nei socialiai, geroviškai. Jei toks yra Lietuvos tautos noras, tai toks yra ir LNP tikslas. Be abejojimo, šia ne visi dalykai aptarti, o tik paminėtas pats tautinio socializmo pagrindas.

Tokiu būdu LNP būdama vieninteli organizacija, atitinkanti Lietuvos tautos tautinius ir socialinius poreikius, ir turi teisę imtis atsakomybės už Lietuvos tautos tautinę ir gerovinę ateitį. Be kitų dalykų, LNP šiandien pasiima globoti ir žiemos pagalbos veiklą. Tai gerai suprantama, nes LNP būdama plačiausia organizacija, žiemos pagelbai geriausiai galės ir padėti. Pagal tai, žiemos pagelba nereiškia vien pagelbą Kaune, Vilniuje ar mažesniuose Lietuvos miestuose. Žiemos pagelba turi reikšmę visoje Lietuvoje, pasiekdama visas vietas, kurios bus reikalingos ar kurios galės padėti žiemos pagelbai.

Tenka pabrėžti, kad iš kitos pusės LNP savo globai ir veiklai laukia visokeriopos paramos. Tai pirmiausia iš Lietuvos visuomenės bendrai, o taip pat ir iš piliečių atskirai. Čia neenka aiškinti žiemos pagalbos reikalo, kurį geriausiai nusako pati žiemos sąvoka. Šiaip ar taip žiema yra sunkiausias metų laikas. Todėl normalu, kad sunkesniais laikais reikalinga ir didesnė pagelba. Pirmas čia akstinas veikti, yra tas, kad žmogų dažnai aplanko nelaimės, o antroje reikia atsiminėti, kad daugelis piliečių yra nukentėję sunkiais metais. Todėl žiemos pagelba remiama visose Lietuvos vietose ir ten pat globojama LNP skyrių ir atstovų, galės ko geriausiai padėti. Čia nepalikis jokio tarpo, jokio plyšio, kur toji žiemos pagelba nebūtų pasiekusi ir kur LNP globa nebūtų išveigusi. Tuo pačiu LNP palaikys glaudų ryšį su visu Lietuvos plotu ir su visa Lietuvos visuomene.

Laimingu suapimtu, vakar LNP Vadas mjr. Virbickas pasakė kalbą per radiją. Ten buvo kreipiasi į Lietuvos tautą bendrai. Ta proga dar turėsime pasisakyti. Tačiau savo reikšmę bus kalbama ir apie žiemos pagelbą. Tai numatyta padaryti šios savaitės šeštadienyje. Tuo būdu iš duomenų matyti, kad žiemos pagalbos techniškas ir moralinis darbas yra pasiekęs savo išsities ribą. Šiandien ar ryš bus paskelbta ir pati darbo veikla. Mes savo reikšmę iš anksto informuodami, taip pat kviečiame Lietuvos visuomenę prie žiemos pagalbos darbo prisidėti. Tuo ne kiek neabejodami pranešime ir glaudaus ryšio. Šiaip ar taip iškilis visa eilė klausimų ir reikalų. Tokie klausimai ir reikalai turi pasiekti spaudą. O tuo tarpu tenka laukti visokeriopos paramos. Žiemos pagelbai padėti kviečia LNP.

Rekvizicijų atlyginimo tvarka

Wehrmachtkommandantur Kauen (Feldkommandantur) Abt. IV. z. praneša:
Nuo spalio 1 d. Wehrmachtkommandantur, Abt. IV, z. Kaune, Gedimino g. 13, apmoka rekvizicinius pažymėjimus, vokiečių armijos išduotus iki 1941 m. rugpjūčio 31 d., šioms apskritims:
Kauno, Šakių, Vilkaviškio, Marijampolės, Lazdijų, Kėdainių, Panevėžio, Ukmergės, Utenos, Biržų, Rokiškio, Zarasų.
Vėliausiai iki spalio 31 d. reikia burmistrams įteikti atskirus pažymėjimus su ten gaunamais pareiškimais dviem kalbomis. Jeigu pažymėjimo neturima, pareiškima turi parašyti du liudininkai, kurie už duomenų tikrumą ir pilnumą atsako savo turtu. Jei tai liečia autovežimius, reikia pridėti visus jų dokumentus, pirkimo sutartį ir t. t.

Burmistras pareiškimus patvirtina, registruoja ir, juos kaimais surinkęs, vėliausiai iki 1941 m. lapkričio 8 d. pristato apskrities viršininkui, o šis — kreislandwirtui peržiūrėti, nes daugiausia tai liečia rekvizicijas kaimo. Kauno mieste pareiškimus patikrinti yra apsiėmęs sritis komisaras.

Patikrintus pareiškimus kreislandwirtai, sutvarkę juos kaimais ir apskritimis, nuo lapkričio 8 d. pristato Wehrmachtkommandanturai.
Patikrinus, nustatytos atlyginimo sumos pasunčiamos išmokėjimui atskiriems apskričių viršininkams, Kaune — sritiniam komisarui. Šie savo ruožtu už atitinkamą mokėjimą mėnesį atsiskaito su Wehrmachtkommandantura.
Principe atlyginama daikto vertė,

kokia ji buvo rekvizavimo metu.
Ši apmokėjimo procedūra nustatyta susitarus su Kauno general-komisaro žemės ūkio skyriumi ir žemės ūkio bei vidaus reikalų tarnais. Žemės ūkio tarnai taip pat pasiėmė apžiūrėti apskrities numatytą formuliarą.
Švenčionių, Vilniaus, Trakų, Alytaus apskritims kompetentinga Vilniaus Wehrmachtkommandantur; Šiaulių, Mažeikių, Telšių, Raseinių, Tauragės apskritims — Šiaulių Wehrmachtkommandantura.

Apskričių viršininkams, miestų burmistrams ir valsčių viršaičiams

1941 m. šaunio vokiečių kariuomenė išvyko bolševikus iš Lietuvos. Eidama per Lietuvą, vokiečių kariuomenė paėmė iš ūkininkų ir kitų Lietuvos fizinių ir juridinių asmenų įvairių daiktų. Visi vokiečių kariuomenės išduoti rekviziciniai pažymėjimai, po 1941 m. spalio 1 d. patiekti karo lauko komendantūroms Kaune — Šiauliuose — Vilniuje, bus apmokėti. Už rusų kariuomenei priklausiančius ir paimitus daiktus nebūs apmokama. Apmokėjimui gauti nustatoma sekanti tvarka:

1) Visi Lietuvos gyventojai, iš kurių vokiečių kariuomenė ką nors paėmė — arklius, karves, kiaules, paukščius, vežimus, pakinktus, javus, šieną, doblus, automobilus, motociklus, dviračius ir kitus daiktus — turi iki 1941 m. lapkričio 1 d. apie tai pranešti save valdžia viršaičiui arba burmistrai.
2) Viršaičiui arba burmistrai reikia atiduoti vokiečių kariuomenės už paimitus daiktus išduotą pažymėjimą — kvitą ir suteikti teisingas žinias apie paimtą daiktą.

3) Jei prašytojas už paimitus daiktus negavo iš vokiečių kariuomenės jokio pažymėjimo — kvito, tada jis turi 2 liudininkais įrodyti daiktų paėmimo faktą.

4) Prašytojas ir liudininkai už suteiktas žinias ir jų teisingumą atsako savo turtu.

5) Prašyti atlyginimo gali ir tie, kuriems už geresnį gyvulių arba kurį kitą daiktą paliktas prastasis. Paliktojo daikto vertę reikia nurodyti. Tuo atveju bus atlygintas skirtumas tarp paimito ir palikto daikto vertės.

6) Gali prašyti atlyginimo ir tie, kuriems už paimitus daiktus nepilnai atlyginta.

7) Kiekvienam pareiškėjui — prašytojui viršaičiui arba burmistrai užpildoma pasirašymo lapas dvejose egzemplioriuose, kuriuos pasirašo pareiškėjas; iš jų vienas egzempliorius (nuorašas) pasilieka pas viršaičių arba burmistrą. Prie originalo pridėdami pareiškėjo pristatyti vokiečių kariuomenės išduotieji pažymėjimai bei kvitai. Pasirašymo lape reikia ra-

šyti trumpai, aiškiai, vokiečių kalba. Parašus ir suteiktų žinių tikrumą tvirtina viršaičiui arba burmistras, pridėdamas savo antspaudą pasirašymo lape.

8) Pareiškėjui neturint pakankamai įrodymų dokumentų, 2-ju liudininkų pareidymai įrašomi į pasirašymo lapą.

9) Viršaičiui arba burmistras veža surašytą pasirašymo lapą registraciją pagal kaimus (registracijos lapus pridėdame) iki 1941 m. lapkričio 1 d.

10) Viršaičiui arba burmistras visus jo užpildytus pasirašymo lapus iki 1941 m. lapkričio 8 d. pristato vokiečių apskrities agronomui.

11) Vokiečių apskrities agronomas pasirašymo lapuose išrašo savo nuomonę apie paimitų daiktų vertę (kaimą) ir pasirašydamas minėtus lapus tvirtina.

12) Vokiečių apskričių agronomai patvirtintus pasirašymo lapus iki lapkričio 30 d. pristato savo sritis (Kauno, Vilniaus arba Šiaulių) karo lauko komendantūrai.

13) Minėtos 3 karo lauko komendantūros patikrins pasirašymo lapuose suteiktų žinių teisingumą.

14) Neteisingai gavęs pinigų, prašytojas visą sumą turi sugrąžinti atgal.

15) Minėtos 3 karo lauko komendantūros, patikrinusios pasirašymo lapus su registracijos lapais ir skirtomis atlyginti sumomis — persiunčia atitinkamam apskrities viršininkui.

16) Apskrities viršininkas atsako už teisingą išmokėjimą prieš karo lauko komendantūrą ir laike vieno mėnesio patiekia jai atsiskaityme apyskaitą.

Ši tvarka nustatyta vokiečių kariuomenės išduoties rekviziciniams pažymėjimams išpirkti susitarus su Vyriausiojo kariuomenės vado komendantūroms Lietuvoje ir Generalinio Komisarų Žemės ūkio Skyriumi Lietuvoje.

Gen. P. KUBILIONAS,
Pirmasis ir Vidaus Reikalams Generalinis Tarnas
Prof. B. VITKUS,
Žemės ūkio Generalinis Tarnas

ERLASS des Generalkommissars in Kauen über die Errichtung eines Obersten Wohnungsamtes und von Wohnungsmtern für die nationalisierten Häuser vom 3. Oktober 1941

1. Als Zentralstelle für die Verwaltung der nationalisierten Häuser wird bei dem Generalrat für die Finanzverwaltung ein Oberstes Wohnungsamt errichtet. Es hat die Aufgabe, nach meiner Weisung den Wohnungsmtern einheitliche Richtlinien über alle Fragen auf dem Gebiet der nationalisierten Häuser zu geben.
2. Dem Obersten Wohnungsamt werden Wohnungsmter unterstellt, die bei den Kreischefs und den Bürgermeister der kreisfreien Städte: Wilna, Kauen, Schaulen und Ponewesch gebildet werden. Sind in einer Gemeinde nur wenige nationalisierte Häuser vorhanden, so kann der Kreischef die Bürgermeister mit der Wahrnehmung der Aufgaben des Wohnungsamtes beauftragen.
Die Wohnungsämter haben die nationalisierten Häuser ihres Bezirks zu verwalten, insbesondere aber folgende Aufgaben wahrzunehmen:

- a) Feststellung aller Gebäude, die nach sowjetischem Recht nationalisiert worden sind;
- b) Einsetzen der vorläufigen Hausverwalter;
- c) Abschluss der Mietverträge;
- d) Festsetzung der Mietpreise;
- e) Zuweisung der Wohnungen an die vorläufigen Hausverwalter;
- f) Wahrnehmung der Rechte des vorläufigen Verwalters in den besonders geregelten Fällen;
- g) Ueberwachung der vorläufigen Hausverwalter und Abrechnung mit ihnen;
- h) Annahme der Grundvermögensteuer und ihre Abrechnung mit der Staatsbank;
- i) Beschlagnahme von nicht oder nur ungenügend ausgenutztem Wohnraum und Zuweisung von Wohnungen an Wohnungssuchende.

3. Die Bezirkseinteilung der einzelnen Wohnungsämter sind öffentlich bekanntzugeben. Die Organisationen der Hausverwaltungsstellen wird von mir auf Vorschlag des Generalrats für die Finanzverwaltung bestimmt.
Der Generalkommissar in Kauen
DR. VON RENTELN.

Generalinio Komisarų Kaune 1941 m. spalio 3 d.

ĮSAKAS dėl nacionalizuotiems namams Vyriausiosios Butų Valdybos ir butų biurų įsteigimo

1. Kaip centrinė įstaiga nacionalizuotiems namams valdyti prie Generalinio Finansų Tarėjo steigiama Vyriausioji Butų Valdyba. Jos uždavinys yra pagal mano nurodymus duoti butų biurams vieningas taisykles visais nacionalizuotus namus liečiančiais klausimais.
2. Vyriausiajai Butų Valdybai priklauso butų biurai, kurie yra steigiami prie apskričių viršininkų ir prie burmistru Vilniaus, Kauno, Šiaulių ir Panevėžio miestuose. Jeigu kuriamė valsčiuje yra tik keletas nacionalizuotų namų, tai apskrities viršininkas gali tu vietovių burmistrus (viršaičius) įgalioti atlikti butų biuro uždavinius.
Butų biurai turi valdyti nacionalizuotus namus savo rajone, bet ypatingai atlikti šiuos uždavinius:

- a) išaiškinti visus namus, kurie pagal Sovietų teisę buvo nacionalizuoti;
- b) paskirti laikinus namų valdytojus;
- c) sudaryti nuomos sutartis;
- d) nustatyti nuomos kainas;
- e) nurodyti butus laikiniems namų valdytojams;
- f) ypatingais atvejais saugoti laikinojo valdytojo teises;
- g) prižiūrėti laikinus namų valdytojus ir su jais atsiskaityti;
- h) priimti nekilm. turto mokesčių ir atsiskaityti su Valstybės

Banku;
1) rekvizuoti neišnaudotus arba tik nepilnai išnaudotus gyvenamus plotus ir duoti butus jų ieškantiems.

3. Apie atskirų butų biurų rajonu suskirstymą turi būti viešai paskelbta. Namų valdymo įstaigų organizacija, pagal Generalinio Finansų Tarėjo pasiūlymą, yra mano aprobuojama.

Generalinis Komisarų Kaune
DR. VON RENTELN.

Patvirtinti Žiemos Pagelbos nuostatai

Šios savaitės pradžioje įvykęs pasitarimas Žiemos Pagalbos reikalų priėjo išvadą, kad Darbo ir Socialinių Reikalų Vadybos paruoštieji Žiemos Pagalbos nuostatai yra taisytinai. Tam darbai atlikti buvo išrinkta penkių asmenų komisija, kuri per labai trumpą laiką savo darbą baigė ir jau trečiadienį pateikė pataisytus Žiemos Pagalbos nuostatus.
Darbo ir Socialinių Reikalų Generaliniam Tarėjui pateikus, Pirmasis Generalinis Tarnas Žiemos Pagalbos nuostatus patvirtino.

BERLIN. Reicho sostinės vakarinė spauda komentuoja Jungtinių Valstybių užsienių reikalų ministro Hullio kalbą, kurią jis vakar pasakė senato komisijai, ir, kaip pranešta, ne tik reikalavo apginkluoti Jungtinių Valstybių prekybos laivus, bet taip pat leisti jiems laisvai įplaukti į kariaujančių šalių uostus. Laikraščiai Jungtinių Valstybių politiko išvedžiojimus laiko proga aštriais žodžiais puliti provokuojančius kaltinimus, kuriuos Hullis šia proga vėl atnaujino prieš Vokietiją. Laikraštis „Berliner Lokalanzeiger“ Hullio pareiškimus laiko „žemiausios rūšies gaminiu“, kurį bet kada iki šiol yra pagaminęs Amerikos politikas, ir siūlo Hulliui vieną kartą išmėginti vadinamąją „jūrų laisvę“ ir Amerikos kulkosvaldžius gabenti į Vokietiją. Ryšium su tuo laikraštis klausia, „jeigu tada anglų karo laivai sulaukytų arba nuskindintų šiuos amerikiečius, ar Hullis tada taip pasiūlytų prieš Angliją, kaip dabar?“ Laikraštis „Berliner Boersenzeltung“, mano, kad iš šitokių frazių, kurias Hullis vėl pabėrė, galima matyti, kad nusikalstama Roosevelto ir Hullio prigimtis nebežino jokių kliūčių ir ribų, kai nori sudaryti tokią padėtį, kurioje nevaržomai galėtų šaudyti. Šiam tikslui pasiekti tinka visos priemonės, esančios rankose vargšų, kurie dabar vadov. Jungtinių Valstybių užsienių politikai, ir jų visiškai pakanka palaikyti šiaurės Amerikos tautos pasipriešinimui įgyvendinti Roosevelto karo nusikaltimui. Laikraštis „Deutsche Allgemeine Zeitung“ pareiškia: „Tai vargu ar iš tikrųjų prašokama, ką ten išdrįso pasiūlyti senato komisijai valstybės

Vokiečių spauda apie paskutiniąją Hullio kalbą

sekretorius pagal politinę ir karinę logiką. Rooseveltas ir jo pasekėjai šiandien jau nužengė tiek toli, kad girtaisi savo karinių veiksmų neteisėtumu. Tuo būdu jie dedasi sau antspaudą prieš istoriją ir žmonijos sąžinę kaip karo nusikalstalai, kurie ne tik patys eigias neteisėtai, bet ir savo kareiviams įsakinėja neteisėtus veiksmus“.

JENA. Dalyvaujant daugeliui mokslininkų iš Bukarešto, Sofijos, Amsterdamo, Leydeno, Madrido, Oslo, Upsalos ir Helsinkio, pirmadienį žinomame Vokietijos universiteto mieste Jenoje prasidėjo šiemetinis Vokietijos matematikų sąjungos suvažiavimas.

Privalomas pastatų, gyvulių (arklų ir galvijų) draudimas

Visi pastatai tiek žemės ūkio, tiek miesto privalomi apdrausti. Privalomas ir gyvulių (arklų ir galvijų) draudimas.

Valstybinio Draudimo Valdyba dėl gaisrų įvykius nuostolius sumoka nuo 1941 m. sausio 1 d., todėl ir draudimo mokesčiai yra imami už visus metus. Už nacionalizuotus trobesius draudimo mokesčius moka savivaldybės, o už visus kitus namų savininkai arba jų valdytojai. Kaimuose draudimo mokesčiai priimami betarpiškai per agentus, o miestuose patys savininkai sumoka mokesčių inspekcijoms.

Transportuojamos prekės vidaus rinkoje ir į užsienį taip pat galės būti apdraudžiamos.
Kiekvienoje apskrityje yra įkurta draudimo inspekcija. Be to, dar yra rajoniniai inspektoriai, ir tankius agentų tinklas (agentai tiesiog priklauso apskrities inspekcijai, o juos tvarko rajono inspekcija).
Kauno miestas ir Vilnius turi atskiras inspekcijas. Draudimo mokesčiai plaukia normaliai.

Nuostolį už kritusius gyvulius ir sudėgintus namus yra jau sumokėta keletas milijonų rb. Nuostolius betarpiškai išmoka mokesčių inspekcijos.

Valst. draudimo įstaigoje dirba daugiau kaip 200 tarnautojų. (4r)

„SODYBOS“ PRANEŠIMAS DARŽOVIU IR VAISIŲ AUGINTOJAMS

„Sodyba“ turi apžiūrėti daržovėms ir vaisiais kariuomenė ir miesto civilinius gyventojus. Dabartiniai „Sodybos“ turimi daržovių ir vaisių kiekiai yra mažai. Todėl valstybinių ūkių administratoriai ir ūkininkai turi atsižvelgti į padidėjusį daržovių ir vaisių poreikavimą ir visas turimas atsargas parduoti tik „Sodybos“ skyriams.